

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ...) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๒/๒๕๕๗
วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

อ.พ. ๖๘/๒๕๕๗

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีจำนวน ๑๕ มาตรา โดยสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

ก. เนื้อหารวมแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

(๒) กำหนดให้ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๕ วรรคสี่)

(๓) กำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง โดยการกำหนดให้ได้รับเงินเพิ่มนั้นจะต้องออกเป็นระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๑/๑)

(๔) กำหนดให้คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ (๓))

(๕) กำหนดให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)

(๖) กำหนดให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

(๗) กำหนดให้การจ่ายเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๔๕/๑)

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

(๘) กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้น มีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาได้ ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นซึ่งทำให้ไม่อาจร้องขอให้ศาลทหารที่มีอำนาจ สั่งขังผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ (ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมลักษณะ ๒ การควบคุม มาตรา ๔๖)

(๙) กำหนดให้ศาลทหารตั้งทนายให้แก่จำเลย ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ซึ่งจำเลยไม่มีทนายและคดีที่มีอัตราโทษจำคุกซึ่งจำเลยไม่มีและต้องการทนาย และให้ศาลจ่ายเงินรางวัล และค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้ง (ร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖)

(๑๐) กำหนดห้ามมิให้ศาลทหารพิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง (ร่างมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐)

(๑๑) กำหนดให้ โจทก์ จำเลย ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ สามารถอุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้จำเลยฟัง (ร่างมาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง)

(๑๒) กำหนดให้ผู้มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาสามารถอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุดได้ (ร่างมาตรา ๑๔ เพิ่มมาตรา ๖๑/๑)

(๑๓) กำหนดวิธีการบังคับคดีกรณีหญิงมีครรภ์ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ให้รอการประหารชีวิตไว้ก่อนจนกว่าจะพ้นกำหนด ๓ ปี นับแต่คลอดบุตร แล้วให้ลดโทษประหารชีวิต ลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่เมื่อบุตรถึงแก่ความตายก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

ข. สำหรับเหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานบทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัย เนื่องจากโครงสร้างและกิจการทางทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และบทบัญญัติบางมาตรา ไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ดังกล่าวเพื่อให้การใช้บังคับเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. ทำให้ประชาชนทราบระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหาร โดยกำหนดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒. ทำให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารสามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรม ได้อย่างสมเกียรติ

๓. ทำให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาครอบคลุมได้มากขึ้น

๔. เป็นการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลทหารกลาง และทำให้ การวินิจฉัยคดีเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายเป็นไปโดยรวดเร็ว

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๕. ทำให้บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้มีความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๖. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในศาลทหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการจ่ายเงินต่างๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของ วรงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ธันวาคม ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายณัฐ ผาสุข ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภาภรณ์จิตต ไตรเพทพิสัย ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุพัตรา วรรณศิริกุล ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๑
นายอมร สุวรรณโรจน์ นิติกรปฏิบัติการ
นายทศวิมล เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการ
นางพวงผกา วรศิลป์ เจ้าหน้าที่งานธุรการอาวุโส
นางสาวอมรรัตน์ สงเคราะห์ธรรม เจ้าหน้าที่งานธุรการปฏิบัติงาน
นางสาวอลงกรณ์ ต้นเบ็ด เจ้าหน้าที่งานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	ก
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญ	
ของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	๑
ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบ	
พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	
กับร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณาแล้ว	๙
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
• บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	
ประกอบร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
เรื่องเสร็จที่ ๑๐๑๖/๒๕๕๗	- ๑ -
• ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	- ๔ -
• ระบบยุติธรรมทหาร	- ๕ -
- เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีศาลทหาร	- ๕ -
- เหตุที่ต้องมีกฎหมายทหาร	- ๕ -
- ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย	- ๖ -
- กฎหมายปัจจุบัน	- ๖ -
- การป้องกันราชอาณาจักรกับการรักษาความยุติธรรม	- ๗ -
- ระบบยุติธรรมทหารกับรัฐธรรมนูญ	- ๗ -
- การดำเนินคดีของศาลทหาร	- ๘ -
- ลักษณะทั่วไปของศาลทหาร	- ๙ -
- เขตอำนาจของศาลทหาร	- ๑๐ -
- วิธีพิจารณาคดีในศาลทหาร	- ๑๑ -
- เปรียบเทียบการดำเนินคดีอาญาในศาลยุติธรรม	
กับการดำเนินคดีอาญาในศาลทหาร	- ๑๕ -

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ (๑)
- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๐๑๕ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๒ ฉบับ
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (๑๘)
- : ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๙)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๒๖)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของ

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.
(**คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ**)

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญ

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดให้ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหาร ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ และเพิ่มมาตรา ๕ วรรคสี่)

(๒) กำหนดให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง (เพิ่มมาตรา ๑๑/๑)

(๓) กำหนดให้คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจ ศาลทหาร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ (๓))

(๔) กำหนดให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบท กฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)

(๕) กำหนดให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหาร ชั้นต้นโดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

(๖) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับ เงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เพิ่มมาตรา ๔๕/๑)

(๗) กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ใน อำนาจศาลทหารได้ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖)

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(**คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ**)

.....

(๘) กำหนดให้ศาลทหารตั้งทนายให้แก่จำเลย และให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้ง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖)

(๙) กำหนดให้การพิพากษาคดีของศาลทหารสอดคล้องกับมาตรา ๑๙๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐)

(๑๐) แก้ไขระยะเวลาอุทธรณ์และฎีกา และกำหนดหลักเกณฑ์การอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลทหารสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง และเพิ่มเติมมาตรา ๖๑/๑)

(๑๑) แก้ไขการบังคับคดีในกรณีหญิงมีครรภ์ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

๑.๒ เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัยเนื่องจากโครงสร้างและกิจการทางทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และบทบัญญัติบางมาตราไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้การใช้บังคับเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

๔. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ข้อบังคับและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้”

๕.๒ กำหนดให้ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๕ วรรคสี่)

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘

“ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารตามวรรคสามให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

๕.๓ กำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง โดยการกำหนดให้ได้รับเงินเพิ่มนั้นจะต้องออกเป็นระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๑/๑)

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘

“มาตรา ๑๑/๑ โดยที่ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารเป็นตำแหน่งเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง เพื่อให้ดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ โดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนและเงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษาหรือตุลาการศาลอื่น และพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

๕.๔ กำหนดให้คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ (๓))

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัว”

๕.๕ กำหนดให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร”

๕.๖ กำหนดให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้นโดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔ ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด ตามบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้”

๕.๗ กำหนดให้การจ่ายเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๔๕/๑)

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘

“มาตรา ๔๕/๑ ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้จ่ายเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ไว้แก่ทนาย ล่าม พยาน นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าพนักงานผู้ส่งหมาย หรือบุคคลอื่นใด การจ่ายเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

๕.๘ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้น มีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาได้ ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นซึ่งทำให้ไม่อาจร้องขอให้ศาลทหารที่มีอำนาจ สั่งขังผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ (ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม ลักษณะ ๒ การควบคุม มาตรา ๔๖)

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในลักษณะ ๒ การควบคุม มาตรา ๔๖ ของภาค ๕ วิธีพิจารณาความอาญาทหาร แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ลักษณะ ๒

การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นทำให้ไม่อาจร้องขอให้ ศาลทหารที่มีอำนาจสั่งขังผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ให้ผู้บังคับบัญชา ทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาไว้ตามความจำเป็นและกำหนดระยะเวลาตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการขัง

เมื่อเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นดังกล่าวในวรรคหนึ่งได้สิ้นสุดลงแล้ว ถ้ายังมี ความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ต่อไปอีก และการควบคุมนั้นยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการขัง ให้ร้องขอต่อศาลทหาร ที่มีอำนาจเพื่อสั่งขังผู้หาที่นั้นต่อไปได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่บุคคลตามมาตรา ๑๖ ซึ่งเป็น ผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามมาตรา ๑๔ ด้วยโดยอนุโลม”

๕.๙ กำหนดให้ศาลทหารตั้งทนายให้แก่จำเลย ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ซึ่งจำเลยไม่มีทนายและคดีที่มีอัตราโทษจำคุกซึ่งจำเลยไม่มีและต้องการทนาย และให้ศาล จ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้ง (ร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖)

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕

(๑) ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนาย หรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายให้

(๒) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการ ก็ให้ศาลตั้งทนายให้

ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้งตามมาตรา ๕๖ โดยคำนึงถึง สภาพทางคดีและฐานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

๕.๑๒ กำหนดให้ผู้มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาสามารถอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุดได้ (ร่างมาตรา ๑๔ เพิ่มมาตรา ๖๑/๑)

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญ ศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘

“มาตรา ๖๑/๑ การอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ให้อุทธรณ์โดยตรงไปยัง ศาลทหารสูงสุด แต่หากมีฝ่ายอื่นซึ่งมีสิทธิอุทธรณ์ ได้อุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงด้วย ให้ถือว่าผู้อุทธรณ์ เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวอุทธรณ์ต่อศาลทหารกลาง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลทหารชั้นต้น ให้ศาลทหารชั้นต้นพิจารณา และมีคำสั่งว่าเป็นการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายต่อศาลทหารสูงสุดหรือไม่

ในกรณีที่ศาลทหารชั้นต้นเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ให้ส่งสำนวน ไปยังศาลทหารกลาง กรณีดังกล่าวผู้อุทธรณ์อาจยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลทหารชั้นต้นนั้นไปยัง ศาลทหารสูงสุดภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันฟังคำสั่งศาลทหารชั้นต้น ถ้าศาลทหารสูงสุด พิจารณาแล้วเห็นว่าอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ให้ส่งสำนวนไปให้ ศาลทหารกลางพิจารณาพิพากษาต่อไป”

๕.๑๓ กำหนดวิธีการบังคับคดีกรณีหญิงมีครรภ์ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ให้รอกการประหารชีวิตไว้ก่อนจนกว่าจะพ้นกำหนด ๓ ปี นับแต่คลอดบุตร แล้วให้ลดโทษ ประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่เมื่อบุตรถึงแก่ความตายก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญ ศาลทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๖ ถึงมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมาย ~~วิธีพิจารณาความอาญา~~ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๘๘ คำพิพากษาของศาลทหาร เว้นแต่ศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแพนศาลอาญาศึก ตามมาตรา ๔๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ถ้าเป็น คำพิพากษาของศาลทหารซึ่งนั่งพิจารณา ณ ศาลพลเรือนและมีผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการ ตามมาตรา ๓๗ ให้บังคับคดีไปตามมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ส่วนคำพิพากษาของศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแพน ศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทีเดียว เว้นแต่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเป็นหญิง ถ้ามีครรภ์อยู่ ให้รอไว้จนพ้นกำหนดสามปีนับแต่ คลอดบุตร แล้วให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่เมื่อบุตรถึงแก่ความตาย ก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ในระหว่างสามปีนับแต่คลอดบุตร ให้หญิงนั้นเลี้ยงดูบุตรตามธรรมเนียมของสตรีที่สมควรแก่การเลี้ยงดูบุตรภายในเรือนจำ”

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติธรรมนุญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๕๘

กับ

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนุญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณาแล้ว

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้</p> <p>มาตรา ๕ ศาลทหารทั้งหลายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สังกัดอยู่ในกระทรวงกลาโหม ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบในงานธุรการของศาลทหารให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย แต่การพิจารณาคดีตลอดถึงการที่จะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาบังคับคดีนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลทหารโดยเฉพาะ</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ข้อบังคับและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้”</p> <p>มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘</p> <p>“ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารตามวรรคสามให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”</p>	<p>กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติแทนการออกกฎกระทรวง เพื่อให้สอดคล้องกับอำนาจในการดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>กำหนดให้ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ</p>

พระราชบัญญัติธรรมนุญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนุญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ให้เจ้ากรมพระธรรมนูญวางระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารเพื่อให้กิจการของศาลทหารและอัยการทหารดำเนินไปโดยเรียบร้อย</p> <p>มาตรา ๑๔ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ</p> <p>(๑) คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกับบุคคลที่มีได้อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำผิดด้วยกัน</p> <p>(๒) คดีที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลพลเรือน</p> <p>(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลคดีเด็กและเยาวชน</p> <p>(๔) คดีที่ศาลทหารเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร</p>	<p>มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนุญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘</p> <p>“มาตรา ๑๑/๑ โดยที่ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารเป็นตำแหน่งเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง เพื่อให้ดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ โดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนและเงินประจำตำแหน่งของผู้พิพากษาหรือตุลาการศาลอื่น และพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”</p> <p>มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนุญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัว”</p>	<p>กำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งเพื่อให้ดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ</p> <p>แก้ไขชื่อศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อศาลตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓</p>

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๙ ศาลจังหวัดทหาร มีอำนาจพิจารณา คดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหาร ชั้นสัญญาบัตร</p> <p>คดีที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำ หรือกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกิน กำหนดนี้ ถ้าศาลจังหวัดทหารเห็นควรยกฟ้องโจทก์ หรือเห็นควรลงโทษจำเลยแต่ละกระทงจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือ ปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกิน กำหนดนี้ ก็ให้พิพากษาได้</p> <p>คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑล ทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี</p> <p>(ความในวรรคสามถูกยกเลิกโดยมีคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๔/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๖ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๙ วรรคสาม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ)</p>	<p>มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๑๙ ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหาร ชั้นสัญญาบัตร”</p>	<p>กำหนดให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศ ทหารชั้นสัญญาบัตร เพื่อแก้ปัญหามาตรา ๑๙ วรรคสามเดิม ซึ่งบัญญัติให้คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑล ทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาได้ ทั้งที่ตุลาการ พระธรรมนูญในศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ ไม่ได้ออกนั่งพิจารณาคดีนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๔/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๖</p>

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๒๔ ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหารกลาง</p> <p>คดีที่ศาลทหารสูงสุดได้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้เป็นอันถึงที่สุด</p>	<p>มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๒๔ ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด ตามบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้”</p> <p>มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘</p> <p>“มาตรา ๔๕/๑ ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้จ่ายเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ไว้แก่ทนาย ล่าม พยาน นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าพนักงานผู้ส่งหมาย หรือบุคคลอื่นใด การจ่ายเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”</p>	<p>กำหนดให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้นโดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด เพื่อให้สอดคล้องกับการเพิ่มมาตรา ๖๑/๑</p> <p>กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในศาลทหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการจ่ายเงินต่างๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p>

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p style="text-align: center;">ลักษณะ ๒ การควบคุม</p> <hr/> <p>มาตรา ๔๖ การควบคุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามความในมาตรา ๑๖ นั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุมได้ โดยอนุโลมตามอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร แต่การสั่งควบคุมตามอำนาจดังกล่าวของผู้ลงทัณฑ์ ซึ่งทุกชั้นรวมกันต้องไม่เกินเก้าสิบวัน</p> <p>ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยวินัยทหารมิได้ระบุผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งหรือผู้รับทัณฑ์ซึ่งไว้หรือให้อำนาจลงทัณฑ์ซึ่งไว้อย่างสูงไม่ถึงเก้าสิบวัน ให้นายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไปเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินเก้าสิบวัน ถ้าไม่มีนายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บัญชาการกองพลขึ้นไปหรือผู้ต้องหาอยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชาให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้น เป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุม</p>	<p>มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในลักษณะ ๒ การควบคุม มาตรา ๔๖ ของภาค ๕ วิธีพิจารณาความอาญาทหาร แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p style="text-align: center;">“ลักษณะ ๒ การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ</p> <hr/> <p>มาตรา ๔๖ ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็น อย่างอื่นทำให้ไม่อาจร้องขอให้ศาลทหารที่มีอำนาจสั่งผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาไว้ ตามความจำเป็นและกำหนดระยะเวลาตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการซึ่ง เมื่อเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ได้สิ้นสุดลงแล้ว ถ้ายังมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหา ไว้ต่อไปอีก และการควบคุมนั้นยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยการซึ่ง ให้ร้องขอต่อศาลทหารที่มีอำนาจเพื่อสั่งผู้ต้องหา นั้นต่อไปได้</p> <p>ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่ บุคคลตามมาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ไม่อยู่ใน อำนาจศาลทหารตามมาตรา ๑๔ ด้วยโดยอนุโลม”</p>	<p>กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุม ผู้ต้องหาที่เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารได้ในกรณีพิเศษ เช่น ทหารกระทำความผิดขณะที่หน่วยทหารไปปฏิบัติ ราชการนอกราชอาณาจักร ระหว่างอยู่ในเรือรบที่อยู่ นอกราชอาณาจักร เป็นต้น</p>

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ในกรณีและผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะที่กระทำความผิดและเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร แต่ขณะที่ตกเป็นผู้ต้องหาผู้นั้นมิได้รับราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม หรือเป็นผู้ที่ถูกปลดจากกองประจำการแล้ว หรือเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามมาตรา ๑๖ (๕) แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารยังมิได้จัดเข้ารับราชการในกองประจำการในสังกัดหน่วยทหารใด ให้นายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกขึ้นไปในท้องที่ที่การกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือในท้องที่ที่จับตัวผู้ต้องหาได้ เป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินเก้าสิบวัน</p> <p>การควบคุมผู้ต้องหานี้ให้ถือว่าเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p>		

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕</p> <p>(๑) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการก็ให้ศาลตั้งทนายให้</p> <p>(๒) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปี แต่ไม่ถึงสิบปี ถ้าจำเลยแถลงต่อศาลก่อนเริ่มพิจารณาว่าจำเลยยากจนและต้องการทนาย ก็ให้ศาลตั้งทนายให้ ในการนี้ศาลอาจไต่สวนเพื่อให้ได้ความว่าจำเลยเป็นคนยากจนจริง ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลแก่ทนายที่ศาลตั้งตาม (๑) และ (๒) ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด</p> <p>มาตรา ๖๐ ในการพิจารณาของศาลทหาร ถ้าปรากฏว่าข้อเท็จจริงในทางพิจารณาต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้องเพียงรายละเอียด เช่น เกี่ยวกับเวลา หรือสถานที่กระทำความผิด หรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก ฉ้อโกง ยักยอก รับของโจร หรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานโดยเจตนา กับประมาท</p>	<p>มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕</p> <p>(๑) ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายให้</p> <p>(๒) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการ ก็ให้ศาลตั้งทนายให้</p> <p>ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้งตามมาตรา ๕๖ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสถานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”</p> <p>มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๖๐ ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง</p> <p>ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้อง ให้ศาลยกฟ้องคดีนั้น เว้นแต่ข้อแตกต่างนั้นมีใช้ในข้อสาระสำคัญและทั้งจำเลยมิได้หลงต่อสู้ ศาลจะลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้ความนั้นก็</p>	<p>กำหนดให้ศาลทหารตั้งทนายให้แก่จำเลย และกำหนดให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้งเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในการดำเนินคดีในศาลทหาร</p> <p>กำหนดการพิพากษาคดีหรือการออกคำสั่งของศาลทหารต้องเป็นไปตามคำฟ้องหรือคำขอ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๙๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p>

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มีให้ถือว่าต่างกันในข้อสาระสำคัญอันจะเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาลว่าการที่ฟ้องผิดไปเป็นเหตุให้จำเลยหลงข้อต่อสู้</p>	<p>ในกรณีที่ข้อแตกต่างกันเป็นเพียงรายละเอียด เช่น เกี่ยวกับเวลาหรือสถานที่กระทำความผิดหรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์ หรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดโดยเจตนา กับประมาท มีให้ถือว่าต่างกัน</p> <p>ในข้อสาระสำคัญ ทั้งมีให้ถือว่าข้อที่พิจารณาได้ความนั้นเป็นเรื่องเกินคำขอหรือเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษ เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาลว่าการที่ฟ้องผิดไปเป็นเหตุให้จำเลยหลงข้อต่อสู้ แต่ทั้งนี้ศาลจะลงโทษจำเลยเกินอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดที่โจทก์ฟ้องไม่ได้</p> <p>ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงบงข้อดังกล่าวในฟ้อง และตามที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลลงโทษจำเลยในข้อเท็จจริงนั้น ๆ</p> <p>ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามฟ้องนั้นโจทก์สืบสม แต่โจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทอาตราผิด ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้</p> <p>ถ้าความผิดตามที่ฟ้องนั้นรวมการกระทำหลายอย่าง แต่ละอย่างอาจเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเอง ศาลจะลงโทษจำเลยในการกระทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่พิจารณาได้ความก็ได้”</p>	

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๖๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาปกติ โจทก์หรือจำเลยอุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสิบห้าวัน ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามมาตรา ๓๐ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษอุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง</p> <p>คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาไม่ปกติ และศาลอาญาศึกษาหรือศาลที่พิจารณาคดีพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกษาตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ ห้ามอุทธรณ์หรือฎีกา</p>	<p>มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๖๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาปกติ โจทก์ จำเลย ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ อาจอุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง”</p> <p>มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘</p> <p>“มาตรา ๖๑/๑ การอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายให้อุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด แต่หากมีฝ่ายอื่นซึ่งมีสิทธิอุทธรณ์ ได้อุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงด้วย ให้ถือว่าผู้อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวอุทธรณ์ต่อศาลทหารกลาง การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลทหารชั้นต้น ให้ศาลทหารชั้นต้นพิจารณาและมีคำสั่งว่าเป็นการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายต่อศาลทหารสูงสุดหรือไม่</p>	<p>แก้ไขระยะเวลาอุทธรณ์และฎีกา เป็นภายในสามสิบวัน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง</p> <p>กำหนดให้คู่ความสามารถอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลทหารสูงสุด เพื่อเป็นการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลทหารกลาง และเพื่อให้การวินิจฉัยคดีเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายเป็นไปโดยรวดเร็ว</p>

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๖๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๖ ถึงมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหารพุทธศักราช ๒๔๗๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๐ คำพิพากษาของศาลทหารเว้นแต่ศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ถ้าเป็นคำพิพากษาของศาลทหารซึ่งนั่งพิจารณาคดี ศาลพลเรือนและมีผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการตามมาตรา ๓๗ ให้บังคับคดีไปตามมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>ส่วนคำพิพากษาของศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐</p>	<p>ในกรณีที่ศาลทหารชั้นต้นเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์ ในปัญหาข้อเท็จจริง ให้ส่งสำนวนไปยังศาลทหารกลาง กรณีดังกล่าวผู้อุทธรณ์อาจยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลทหาร ชั้นต้นนั้นไปยังศาลทหารสูงสุดภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันฟังคำสั่งศาลทหารชั้นต้น ถ้าศาลทหารสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นว่าอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ให้ส่งสำนวนไปให้ศาลทหารกลางพิจารณาพิพากษาต่อไป</p> <p>มาตรา ๑๕ ไต่ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ของมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๖๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๖ ถึงมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๙ คำพิพากษาของศาลทหาร เว้นแต่ศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ถ้าเป็นคำพิพากษาของศาลทหารซึ่งนั่งพิจารณาคดี ศาลพลเรือนและมีผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการตามมาตรา ๓๗ ให้บังคับคดีไปตามมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>ส่วนคำพิพากษาของศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทีเดียว เว้นแต่</p>	<p>แก้ไขการบังคับคดีในกรณีหญิงมีครรภ์ ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p>

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘	ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทีเดียว เว้นแต่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเป็นหญิง และมีครรภ์อยู่ ให้รอไว้จนคลอดบุตรเสียก่อนแล้วจึงให้ประหารชีวิต</p> <p>ในคดีที่อุทธรณ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ศาลทหารชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนคดีที่พิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตไปยังศาลทหารกลางในเมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษานั้น และคำพิพากษาเช่นว่านี้ยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ศาลทหารกลางจะได้พิพากษายืน</p>	<p>ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเป็นหญิง ถ้ามีครรภ์อยู่ ให้รอไว้จนพ้นกำหนดสามปีนับแต่คลอดบุตร แล้วให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่เมื่อบุตรถึงแก่ความตายก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ในระหว่างสามปีนับแต่คลอดบุตร ให้หญิงนั้นเลี้ยงดูบุตรตามความเหมาะสมในสถานที่ที่สมควรแก่การเลี้ยงดูบุตรภายในเรือนจำ”</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>..... นายกรัฐมนตรี</p>	

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

เรื่องเสร็จที่ ๑๐๑๖/๒๕๕๗

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.*

ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีหนังสือที่ คสช (กย)/๗๒๗ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมมีมติเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ตรวจพิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงบประมาณ) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม (กรมพระธรรมนูญ) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนสภานายความ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงกลาโหมเสนอ

กระทรวงกลาโหมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดให้ระเบียบราชการศาลทหารกับระเบียบราชการอัยการทหารต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ และมาตรา ๕)

(๒) กำหนดให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง (เพิ่มมาตรา ๑๑/๑)

(๓) กำหนดให้คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ (๓))

(๔) กำหนดให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมายเว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)

(๕) กำหนดให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้นได้โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

* ที่มา: กองกฤษฎีกาทหารและการต่างประเทศ กรมพระธรรมนูญ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗

(๖) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เพิ่มมาตรา ๔๕/๑)

(๗) กำหนดให้การขังผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร เป็นอำนาจของศาลทหาร และในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจร้องขอให้ศาลสั่งขังผู้ต้องหาได้ ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖)

(๘) กำหนดให้ศาลทหารตั้งนายให้แก่จำเลย และให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้ง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖)

(๙) กำหนดให้การพิพากษาคดีของศาลทหารสอดคล้องกับมาตรา ๑๙๒ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐)

(๑๐) แก้ไขระยะเวลาอุทธรณ์และฎีกา และกำหนดให้การอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายสามารถอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลทหารสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ และเพิ่มมาตรา ๖๑/๑)

(๑๑) แก้ไขการบังคับคดีในกรณีที่มีกรณีต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๔)

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

(๑) อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งโดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณาแล้วเห็นควรตัดข้อความตอนท้ายที่ว่า “และคดีที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษา รวมทั้งมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งคำร้องคำขอที่ยื่นไปยังศาลทหารสูงสุดตามกฎหมาย” ออก เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษา รวมทั้งมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งคำร้องคำขอที่ยื่นไปยังศาลทหารสูงสุดโดยตรง แต่เป็นการบัญญัติไว้เพื่อรองรับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในอนาคตเท่านั้น (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

(๒) การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณาแล้วเห็นควรแก้ไขชื่อลักษณะ ๒ จาก “การขัง” เป็น “การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ” เพื่อให้สอดคล้องกับเหตุผลของการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖ ที่ต้องการกำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ในกรณีพิเศษ และได้แก้ไขเนื้อหาโดยแยกออกเป็นสองกรณี กล่าวคือ ความวรรคหนึ่ง กล่าวถึงในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอย่างไร้ไม่อาจร้องขอให้ศาลทหารที่มีอำนาจสั่งขังผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ โดยให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาไว้ตามความจำเป็น และควบคุมได้เป็นเวลาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญารว่าด้วยการขังได้บัญญัติไว้ และความในวรรคสอง กล่าวถึงเมื่อเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นดังกล่าวได้สิ้นสุดลงแล้ว ถ้ายังมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหา

ไว้ต่อไปอีก และการควบคุมนั้นยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ร้องขอต่อศาลทหารที่มีอำนาจเพื่อสั่งขังผู้ต้องหาไว้ต่อไปได้ สำหรับความในวรรคสามบัญญัติให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่บุคคลตามมาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามมาตรา ๑๔ ด้วยโดยอนุโลม กล่าวคือ ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หากไปกระทำความผิดและตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา แม้จะไม่ใช่คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวก็มีอำนาจควบคุมตัวไว้ได้ในกรณีที่มีเหตุพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ (ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖)

(๓) หลักการห้ามศาลทหารพิพากษาเกินคำขอ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการตามร่างเดิม (ร่างมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐) มีเจตนารมณ์ทำนองเดียวกันกับหลักการตามมาตรา ๑๙๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ได้นำบทบัญญัติดังกล่าวเฉพาะบางส่วนหรือบางวรรคมาใช้กับวิธีพิจารณาความของศาลทหาร คือ หลักการที่ว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาต่างกับข้อเท็จจริงในคำฟ้อง มิให้ถือว่าต่างกันสาระสำคัญ และมีให้ถือว่าเป็นเรื่องเกินคำขอหรือเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษ คณะกรรมการฯ จึงได้แก้ไขร่างมาตรานี้เสียใหม่ โดยนำเนื้อหาสาระทุกวรรคของมาตรา ๑๙๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาบัญญัติไว้ อันจะทำให้การใช้บังคับกฎหมายสอดคล้องกับทางปฏิบัติของศาลทหารในปัจจุบันที่ถือปฏิบัติตามบทบัญญัตินั้นอยู่แล้ว (ร่างมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐)

(๔) รัฐมนตรีผู้รักษาการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่มีบทเฉพาะกาลที่รัฐมนตรีต้องดำเนินการเพื่อให้การเป็นไปตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงตัดมาตรารักษาการออก (ร่างมาตรา ๑๖)

นอกจากนี้ ได้แก้ไขถ้อยคำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๗

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.*

โดยที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัยเนื่องจากโครงสร้างและกิจการทางทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และบทบัญญัติบางมาตราไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเพื่อให้การใช้บังคับเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ และเมื่อพระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศใช้เป็นกฎหมายจะมีข้อดีสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. ทำให้ประชาชนทราบระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหาร โดยกำหนดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๒. ทำให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารสามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ

๓. ทำให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาครอบคลุมได้มากขึ้น

๔. เป็นการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลทหารกลาง และทำให้การวินิจฉัยคดีเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายเป็นไปโดยรวดเร็ว

๕. ทำให้บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้มีความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๖. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีในศาลทหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการจ่ายเงินต่างๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

* เรียบเรียงโดย นายทศวิทย์ เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย

ระบบยุติธรรมทหาร*

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีศาลทหาร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกือบทุกฉบับบัญญัติว่า บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ โดยเฉพาะฉบับ พ.ศ. ๒๔๙๒ มาตรา ๔๗ บัญญัติว่า บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ ฉบับ ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๓๖ มีความว่า “บุคคลซึ่งเป็นทหาร ดำรงจ่าราชการประจำอื่น และพนักงานเทศบาลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับประชาชนพลเมือง เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมายหรือกฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมืองสมรรถภาพหรือวินัย”^๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๔๐) บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๔ มีความว่า “บุคคลผู้เป็นทหาร ดำรงจ่าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ”

ฉะนั้น ผู้ที่เป็นทหารไม่ว่านายทหาร หรือพลทหาร ก็มีใช้บุคคลพิเศษแต่อย่างใดคงมีฐานะเป็นพลเมือง คงเป็นชนชาวไทย มีสัญชาติไทย อยู่ภายใต้กฎหมายธรรมดาทั่วไปไม่ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มครองใด ๆ แตกต่างไปจากบุคคลที่มีใช้ทหาร ตรงกันข้ามเขาเหล่านั้นยังต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย กฎและข้อบังคับ^๒ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพิ่มขึ้นจากผู้ที่มิได้เป็นทหารอีกด้วย

๒. เหตุที่ต้องมีกฎหมายทหาร

กฎหมายทหารมีความมุ่งหมาย ๒ ประการ^๓ คือ

๑. ทหารเป็นกำลังสำคัญของชาติ จำเป็นต้องควบคุมวินัย และความเรียบร้อยทั้งในเวลาสงบ และเวลาสงคราม โดยเฉพาะในเวลาสงครามก็ยิ่งเข้มงวดกวดขัน การปกครองทหารทั้งวินัยกับการศาล จึงต้องแยกออกจากพลเรือน

*ที่มา: เรืออากาศเอก พงศธร สัตย์เจริญ (นายทหารนิติกรรมสัญญา กองนิติกรรมสัญญา) ระบบยุติธรรมทหาร กองพระธรรมนูญ กรมสารบรรณทหารอากาศวารสารศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ ๖ เล่มที่ ๑๘ เดือน กันยายน - ธันวาคม ๒๕๔๗ หน้า ๑๓๔ - ๑๔๘

^๑ หลวงอรุณโกวิท และ พล.ท.สุข เปรมนาวิน, ระบบอัยการและศาลทหาร (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), หน้า ๖๕

^๒ คำวิเคราะห์ศัพท์ตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๔ คำว่า “ข้อบังคับ” นั้น ท่านหมายความว่า บรรดาข้อบังคับ และกฎต่าง ๆ ที่ให้ใช้อยู่เสมอ ซึ่งผู้บังคับบัญชาทหาร ผู้ถืออำนาจอันสมควร ได้ออกไว้โดยสมควรแก่กาลสมัย และชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย

^๓ หลวงอรุณโกวิท และ พล.ท.สุข เปรมนาวิน, ระบบอัยการและศาลทหาร (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), หน้า ๖๖

๒. เพื่อประโยชน์ในการปกครองทั่วไป เช่น การรับราชการทหารตามกฎหมาย ว่าด้วยการรับราชการทหาร การจัดกำลัง การระดมสรรพกำลัง เป็นต้น

ในประวัติอันยาวนานของชาติไทยนั้นเต็มไปด้วยการสู้รบ เพื่อดำรงไว้ ซึ่งความเป็นไทย ตลอดมา ชาติไทยเป็นชาติที่มีกองทหารป้องกันและต่อต้านการรุกรานของศัตรูภายนอกเสมอมา ในเมื่อมีกองทหารก็ทำให้เกิดมีกฎหมายและธรรมเนียมทหารขึ้น แต่เนื่องจากการป้องกันประเทศ เป็นสิ่งอันสำคัญยิ่ง โทษที่ลงต่อผู้ที่ละเมิดต่อกฎหมายแบบธรรมเนียมทหาร จึงหนักยิ่งกว่าโทษ ที่ลงต่อราษฎรสามัญ ด้วยเหตุนี้เอง ศาลอื่นจึงไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาโทษทหาร นอกจาก ศาลทหารเท่านั้น^๔

๓. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย

กฎหมายเกี่ยวกับทหารของไทยไม่ใช่เรื่องใหม่ มีมาช้านาน เช่น ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ลักษณะกบฏศึก ลักษณะผัวเมีย ลักษณะพระธรรมนูญ ลักษณะศักดินาทหาร กฎมณเฑียรบาล ลักษณะอาญาหลวง พระราชกำหนดใหม่^๕ เป็นต้น

๔. กฎหมายปัจจุบัน

การทหารของไทยได้วิวัฒนาการมาโดยตลอดตามสถานการณ์ของยุคสมัย กิจกรรมศาลทหาร ของไทยก็ได้เปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของการทหารเช่นกัน กฎหมายทหาร ในปัจจุบันมีอยู่มาก แต่ที่เป็นกฎหมายหลักในการปกครองทหารเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทหาร คือ

- พระราชบัญญัติวินัยทหาร พ.ศ. ๒๔๗๖
- พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
- ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ. ๒๔๕๕ (ร.ศ. ๑๓๑)
- พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗

นอกจากนี้ยังมีข้อบังคับทหารที่มีผลบังคับใช้เช่นเดียวกับกฎหมาย เช่น ข้อบังคับ กระทรวงกลาโหมว่าด้วยตุลาการพระธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๙ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วย อัยการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๙ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยนายทหารพระธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๙ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยจำศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๙ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วย ระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ และระเบียบอีกมาก เช่น ระเบียบราชการอัยการทหาร พ.ศ. ๒๕๐๑ ระเบียบราชการว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกา พ.ศ. ๒๕๓๑ ระเบียบราชการศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นต้น

^๔ พล.ท.โกวิท มัยยมจันทร์ และ พล.ท.พัลลภ โชติเสนา, "กิจกรรมของศาลทหารไทย ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๐๐ - ๒๔๘๙", วารสารพระธรรมนูญ เล่มที่ ๓๗ ฉบับ กันยายน ๒๕๓๕, หน้า ๑๖๘-๑๖๙

^๕ หลวงอรธไถวัลยวที และ พล.ท.สุข เปรมานวิน, ระบบอัยการและศาลทหาร (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), หน้า ๖๗

๕. การป้องกันราชอาณาจักรกับการรักษาความยุติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๗๒ บัญญัติว่า “รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ”

แม้กระทรวงกลาโหมมีหน้าที่ป้องกันราชอาณาจักรโดยตรงก็ตาม แต่ในการรักษากำลังทหารไว้ให้เข้มแข็งก็ต้องพึงกฎหมายเป็นเครื่องมือ ซึ่งในเรื่องนี้ก็คล้ายคลึงกับกระทรวงยุติธรรม และกระทรวงมหาดไทยเพราะผู้ที่เป็นทหารก็คือประชาชนคนไทยนั่นเอง หากมีการฝ่าฝืนก็มีการสอบสวน การฟ้องร้อง และการพิจารณาพิพากษาคดี

๖. ระบบยุติธรรมทหารกับรัฐธรรมนูญ^๖

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติรับรองอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งของระบบยุติธรรมทหาร โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของศาลทหารไว้ในมาตรา ๒๑๑ ดังนี้^๗

“มาตรา ๒๑๑ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ก็บัญญัติรับรองอำนาจหน้าที่ของศาลทหารไว้ในมาตรา ๑๑๗ ความว่า^๘

“มาตรา ๑๑๗ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ก็บัญญัติรับรองอำนาจหน้าที่ของศาลทหารไว้ในมาตรา ๑๙๔ ดังนี้^๙

“มาตรา ๑๙๔ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่กฎหมายบัญญัติ การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (ฉบับปัจจุบัน) ก็ได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของศาลทหารไว้เช่นเดียวกัน โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘๑^{๑๐} แต่มีข้อสังเกตว่า ถ้อยคำที่ใช้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ดังนี้

^๖ พ.อ.วรศักดิ์ อารีเปี่ยม, การบริหารกระบวนการยุติธรรมทางทหาร, รายงานส่วนบุคคลโครงการ ประศาสน์บัณฑิตศึกษาทางกฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓, หน้า ๖-๗

^๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑ ตอนที่ ๑๖๙ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๗

^๘ ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม ๙๕ ตอนที่ ๑๔๖ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑

^๙ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๔

^{๑๐} ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๕๕ ก ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐

“มาตรา ๒๘๑ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

การที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของศาลทหารด้วยถ้อยคำที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ จึงมีเรื่องที่ต้องพิจารณาว่าอำนาจหน้าที่ของศาลทหารที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติไว้มีความแตกต่าง หรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ และคำว่า “คดีอาญาทหาร” และ “คดีอื่น” ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลทหารนั้น มีความหมายถึงคดีประเภทใด “คดีอาญาทหาร” นั้น อาจกล่าวได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาทหาร เป็นกฎหมายที่บัญญัติความผิดทางอาญาเพิ่มเติมจากประมวลกฎหมายอาญา มิใช่ยกเลิกหรือยกเว้นความผิดต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา และความผิดต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาทหารนั้น ส่วนใหญ่แล้วมุ่งหมายให้มีผลใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นทหารเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีบางบทที่มีผลใช้บังคับกับบุคคลพลเรือนทั่วไปด้วย จะสังเกตได้จากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาทหารบทใดที่ใช้คำว่า “ผู้ใดเป็นทหาร...” นั้น ย่อมหมายความว่า บทนั้น ๆ มีผลใช้บังคับกับบุคคลที่เป็นทหารเท่านั้น บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาทหารบทใดที่ใช้คำว่า “ผู้ใด...” นั้น ย่อมหมายความว่า บทนั้น ๆ มีผลใช้บังคับกับบุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือนก็ตาม^{๑๑} คดีเหล่านี้อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ส่วน “คดีอื่น” ผู้เขียนมีความเห็นว่าน่าจะหมายถึงคดีที่มีโทษทางอาญาอื่นที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหาร^{๑๒} หรือคดีอาญาที่เกิดขึ้นในเขตที่ตั้งของทหาร อันได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดให้โทษ ความผิดตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน ความผิดตาม พ.ร.บ.การพนัน ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาบางมาตรา เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่ราชการ หมายถึงความผิดเกี่ยวกับการทุจริตในหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗, ๑๕๗ เป็นต้น

๗. การดำเนินคดีของศาลทหาร

ศาลทหารไทย หรือศาลทหารในต่างประเทศ ถือหลักในการทำงานเดียวกันว่าศาลทหารเป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบุคคลจำพวกหนึ่งโดยเฉพาะเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากศาลพลเรือนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่พลเมืองของประเทศนั้นกระทำความผิด ส่วนในเวลาไม่ปกติ เช่น มีการรบ หรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก พลเมืองทั่วไปที่กระทำความผิดทางอาญาอาจตกอยู่ในอำนาจของศาลทหารได้ ทั้งนี้ ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศ^{๑๓}

^{๑๑} วีระ โชคเหมาะ, คำอธิบายกฎหมายทหาร (LA 434) , พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๙), หน้า ๑๓-๑๔

^{๑๒} ประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ทหารคนใด กระทำความผิดอย่างใด ๆ นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหารนี้ ท่านว่ามันควรรับอาญาตามลักษณะพระราชกำหนดกฎหมาย ถ้ากฎหมายนี้มิได้บัญญัติไว้ให้เป็นอย่างอื่น”

^{๑๓} พลโท ประดิษฐ์ สุนทรานุ, กระบวนการยุติธรรมทหาร (พระนคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, ๒๕๑๕) หน้า ๒๘

สำหรับประเทศไทยในเวลาไม่ปกติ ถ้าได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ผู้ที่มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกมีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก และในเวลาระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึกตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัติกฎอัยการศึกทุกข้อ หรือแต่บางข้อและหรือบางส่วนของข้อใดข้อหนึ่งได้ นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ถ้าคดีอาญาเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้^{๑๔} นอกจากนี้ยังมีศาลทหารที่ตั้งขึ้นในยุทธบริเวณ เรียกว่า ศาลอาญาศึกอีกด้วย ฉะนั้นอำนาจของศาลทหารและกระบวนการพิจารณาจึงต้องพิจารณาตามประเภทของศาลนั้น ๆ คือ

ศาลทหารในเวลาปกติอย่างหนึ่ง^{๑๕} และศาลทหารในเวลาไม่ปกติ คือ ศาลทหารในเวลาที่มีการรบ หรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกอีกอย่างหนึ่ง^{๑๖} และศาลอาญาศึก^{๑๗} เป็นศาลทหารในยุทธบริเวณ^{๑๘} ซึ่งเคยเรียกว่าศาลสนามอีกอย่างหนึ่ง

๘. ลักษณะทั่วไปของศาลทหาร

๑. รัฐธรรมนูญรับรองสถานะ
๒. ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ
๓. กระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
๔. พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุด
๕. แบ่งชั้นของศาลเป็น ๓ ชั้น
๖. นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๑๔} พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒

^{๑๕} ศาลทหารในเวลาปกตินั้น การแบ่งชั้นศาล เขตอำนาจศาล และกระบวนการพิจารณาของศาลทหาร มีลักษณะคล้ายคลึง กับศาลพลเรือน โดยแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ศาลทหารชั้นต้น ได้แก่ ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลประจำหน่วยทหาร ศาลทหารกลาง เป็นศาลชั้นอุทธรณ์ ศาลทหารสูงสุด เป็นศาลชั้นฎีกา

^{๑๖} พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๓๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๑๗} ศาลอาญาศึกนี้คล้ายกับ Field General Court Martial ของอังกฤษ “A field general court-martial shall have the powers of a general court-martial, except that where the court consists of less than three officers the sentence shall not exceed imprisonment for a term of two years.” (Army Act 1955, Section 85 (3) Manual of Military Law 1956 Part I, P 305)

^{๑๘} ยุทธบริเวณ หมายถึง พื้นที่ทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ส่วนหนึ่งในเขตสงคราม ซึ่งใช้ในการยุทธ จะเป็นการรุกหรือตั้งรับก็แล้วแต่น้ำที่ที่รับมือ และทั้งใช้ในการช่วยรบด้วย

๙. เขตอำนาจของศาลทหาร

เขตอำนาจศาลทหารสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๙.๑ เขตอำนาจเหนือคดี

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๔๙๘ มาตรา ๑๓ บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของศาลทหารไว้ ดังนี้ “ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาวางบทลงโทษผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายทหารหรือกฎหมายอื่นในทางอาญา ในคดีซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะที่กระทำความผิด และมีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง”

- คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๔๙๘ มาตรา ๑๔ ได้บัญญัติถึงคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารไว้ ดังนี้

(๑) คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกับบุคคลที่มีได้อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดด้วยกัน

(๒) คดีที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลพลเรือน

(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลคดีเด็กและเยาวชน

(๔) คดีที่ศาลทหารเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

๙.๒ เขตอำนาจเหนือบุคคล

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๖ กำหนดประเภทบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารไว้ ดังนี้

(๑) นายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ

(๒) นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะเมื่อกระทำความผิดต่อคำสั่งหรือข้อบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

(๓) นายทหารประทวนและพลทหารกองประจำการหรือประจำการ หรือบุคคลที่รับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๔) นักเรียนทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

(๕) ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับตัวไว้เพื่อให้เข้ารับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหาร

(๖) พลเรือนที่สังกัดอยู่ในราชการทหาร เมื่อกระทำความผิดในหน้าที่ราชการทหาร หรือกระทำความผิดอย่างอื่นเฉพาะในหรือบริเวณ อาคาร ที่ตั้งหน่วยทหาร ที่พักร้อน พักแรม เรืออากาศยาน หรือยานพาหนะใด ๆ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

(๗) บุคคลซึ่งต้องขังหรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๘) เชลยศึกหรือชนชาติศัตรูซึ่งอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

๙.๓ เขตอำนาจเหนือพื้นที่

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ทุกจังหวัดทหารให้มีศาลจังหวัดทหารศาลหนึ่ง เว้นแต่จังหวัดทหารที่ตั้งกองบัญชาการมณฑลทหาร และทุกมณฑลทหารให้มีศาลมณฑลทหารศาลหนึ่ง เว้นแต่มณฑลทหารที่ตั้งศาลทหารกรุงเทพ” ประกอบกับมาตรา ๑๗ “ศาลทหารชั้นต้นมีเขตอำนาจ ดังนี้

- (๑) ศาลจังหวัดทหารและศาลมณฑลทหารมีเขตอำนาจตามที่กำหนดโดยพระราช กฤษฎีกา
- (๒) ศาลทหารกรุงเทพ มีเขตอำนาจไม่จำกัดพื้นที่ แต่โดยปกติถ้าการกระทำผิดนั้น เกิดขึ้นในท้องถิ่นที่มีศาลทหาร ก็ให้พิจารณาพิพากษาในศาลทหารท้องถิ่นนั้น
- (๓) ศาลประจำหน่วยทหาร มีอำนาจเหนือบุคคลที่สังกัดหน่วยทหารนั้นโดย ไม่จำกัดพื้นที่

๑๐. วิธีพิจารณาคดีในศาลทหาร

๑๐.๑ หลักทั่วไป

ใช้กฎหมาย กฎและข้อบังคับ ซึ่งออกตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ ถ้าไม่มี จึงให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาแพ่งมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

๑๐.๒ การสอบสวน

นายทหารพระธรรมนูญ หรืออัยการทหารมีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง ซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหาร แต่ถ้ามีเหตุอันสมควร ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้นายทหารชั้นสัญญาบัตร ทำการสอบสวนก็ได้ ทั้งนี้ไม่ตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การสอบสวนดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ห้ามมิให้ผู้สอบสวน^{๑๔} ทำการสอบสวนคดีอาญาใดโดยมิได้มีคำสั่งให้ทำการสอบสวน จากผู้มีอำนาจสั่งสอบสวน^{๑๕}

กรณีกระทำผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม แม้เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ให้ผู้มีอำนาจสั่งสอบสวนดำเนินการ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สำหรับคดีที่อยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษให้ปฏิบัติตามกฎหมายการสอบสวนคดีพิเศษ^{๑๖}

^{๑๔} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๔ (๔) “ผู้สอบสวน” หมายความว่า นายทหารพระธรรมนูญ อัยการทหาร และนายทหารชั้นสัญญาบัตร ที่มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

^{๑๕} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๔ (๓) “ผู้มีอำนาจสั่งสอบสวน” หมายความว่า ผู้บังคับบัญชาของผู้สอบสวน และผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะกระทำผิด

^{๑๖} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๑๐

๑๐.๓ การจับ^{๒๒}

ผู้สอบสวนมีอำนาจจับ หรือจัดการให้จับผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร สารวัตรทหารและผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ที่มีได้เป็นผู้สอบสวน จะทำการจับในฐานะเป็นเจ้าของพนักงานได้เมื่อผู้สอบสวนจัดให้มีการจับเท่านั้น

ก่อนทำการจับ ผู้สอบสวนมีหน้าที่ร้องขอหมายจับจากศาลที่มีเขตอำนาจ การจับโดยไม่มีหมายจับของศาล มีได้เฉพาะแต่กรณีการจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ การจับจะต้องเป็นการกระทำโดยชอบตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติ เช่น แจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาทราบ และผู้จับจะต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของเจ้าพนักงานหรือศาลโดยทันที

ในกรณีที่หมดอำนาจควบคุมหรือซังระหว่างสอบสวน เจ้าพนักงาน ผู้มีอำนาจจับ ยังคงมีอำนาจจับผู้ต้องหาเพื่อนำตัวส่งฟ้องศาลได้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น จะจับเพื่อเหตุอื่น เช่น สอบสวนต่อไป หรือ รอสั่งคดี ฯลฯ ไม่ได้

ในกรณีที่มีการจับแต่ยังมิได้มีการตั้งผู้สอบสวน ไม่ว่าจะเป็นการจับโดยมีหมายหรือไม่มีหมายของศาลก็ตาม ให้ผู้จับนำตัวผู้ถูกจับส่งพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินคดีต่อไป

๑๐.๔ การควบคุม^{๒๓}

เหตุที่จะควบคุมผู้ถูกจับได้ ต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้ถูกจับได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๓ ปี มีหลักฐานว่าผู้ถูกจับน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกจับจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ให้ผู้สอบสวนควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้ไม่เกินกว่าความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องควบคุมผู้ถูกจับต่อไปอีก ให้นำตัวหรือจัดให้มีการนำตัวผู้ถูกจับไปศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ภายใน ๔๘ ชั่วโมง ให้ศาลเป็นผู้พิจารณาว่ามีเหตุที่จะซังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่

กรณียังมีได้ส่งสำนวนการสอบสวนไปให้อัยการทหารเป็นหน้าที่ของผู้สอบสวน ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอหมายซังผู้ต้องหากรณีที่ส่งสำนวนการสอบสวนให้อัยการทหารรับไว้แล้ว ให้เป็นหน้าที่ของอัยการทหารเป็นผู้ยื่น

๑๐.๕ การปล่อยชั่วคราว^{๒๔}

การปล่อยชั่วคราวก่อนศาลมีคำสั่งซังผู้ต้องหา เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้สอบสวน หรืออัยการทหารแล้วแต่กรณี โดยถือหลักว่าผู้ต้องหาพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เว้นแต่มีเหตุจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้ตามกฎหมาย การสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต้องระบุเหตุผลโดยชัดแจ้ง ในการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน ก่อนปล่อยตัวไปให้จัดให้ผู้ต้องหาสาบาน หรือ

^{๒๒} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๒ การจับ

^{๒๓} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๓ การควบคุม

^{๒๔} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๔ การปล่อยชั่วคราว

ปฏิญาณตนว่าจะมาตามกำหนดนัดหรือหมายเรียก แล้วให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อรับทราบวันและเวลานัด การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน และหลักประกันควรกำหนดวงเงินประกันให้เหมาะสมแก่ข้อกล่าวหา สภาพแห่งคดี ความน่าเชื่อถือของผู้ขอประกันและหลักประกัน รวมทั้งการที่ผู้ต้องหา น่าจะหลบหนีหรือไม่ด้วย

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๕ ปีขึ้นไป การอนุญาต ต้องมีประกันและมีหลักประกันด้วย การกำหนดวงเงินประกันให้พิจารณาดังนี้

๑. คดีที่มีโทษปรับสถานเดียวให้กำหนดวงเงินไม่เกินอัตราโทษอย่างสูงและไม่ต่ำกว่าอัตราโทษอย่างต่ำสำหรับความผิดนั้น

๒. คดีที่มีอัตราโทษจำคุกให้ถือเกณฑ์คำนวณวงเงินประกัน ๑๐,๐๐๐ บาท ต่ออัตราโทษจำคุก ๑ ปี โดยให้อัตราโทษอย่างสูงเป็นหลัก

๓. คดีที่มีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตให้กำหนด วงเงินประกันตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท

หลักประกันอาจใช้เงินสดหรือหลักทรัพย์ดังต่อไปนี้ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด และหนังสือรับรองราคาประเมินของเจ้าพนักงานมาแสดง หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนได้ เช่น พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ

ข้อสังเกต หลักประกันของศาลทหารไม่มีบุคคลมาเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์และการใช้บริษัทประกันภัย (ประกันภัยอิสรภาพ) อย่างศาลยุติธรรม

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวนั้น ผู้สอบสวนหรืออัยการทหารแล้วแต่กรณี อาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ต้องหาหรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ต้องหาปฏิบัติ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้

๑๐.๖ การค้น^{๒๕}

ผู้สอบสวนมีอำนาจค้น หรือจัดการให้ค้น แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น การค้นในที่รโหฐาน ผู้สอบสวนมีหน้าที่ร้องขอหมายค้นจากศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการค้น การค้นในที่รโหฐานซึ่งอยู่ในเขตที่ตั้งทหาร ก่อนทำการค้น ให้ผู้ทำการค้นแจ้งให้ผู้ปกครองบังคับบัญชาเหนือที่รโหฐานนั้นทราบ

๑๐.๗ การฟ้องคดีอาญา

ในเวลาปกติ อัยการทหารหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร มีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา

ถ้าผู้เสียหายไม่ใช่เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์

ในเวลาไม่ปกติ หรือในศาลอาญาศึก อัยการทหารเท่านั้นมีอำนาจเป็นโจทก์

^{๒๕} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยระเบียบจัดการทางคดี พ.ศ. ๒๕๔๗ หมวด ๕ การค้น

เมื่ออัยการทหารเห็นว่าบุคคลที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ก็ต้องส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินคดีนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีเช่นนี้พนักงานอัยการจะส่งสำนวนการสอบสวนกลับคืนไปยังอัยการทหารไม่ได้

๑๐.๘ คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

เมื่ออัยการทหารร้องขอ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาให้จำเลย คืนทรัพย์สิน ทรัพย์สิน หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐบาลได้ ในกรณีที่จำเลยกระทำผิด ผู้เสียหายไม่มีอำนาจร้องขอเช่นนี้

ถ้าโจทก์ร้องขอให้ยึดทรัพย์สินจำเลย ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการต้องส่งคดีนั้นไปยังศาลพลเรือนในท้องถิ่นที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ ศาลพลเรือนจะสั่งจัดการยึดทรัพย์สินโดยไม่ต้องฟ้องใหม่ พนักงานอัยการมีหน้าที่ดำเนินการในชั้นยึดทรัพย์สินต่อไปแทนอัยการทหาร

ในการพิพากษาคดีแพ่ง ศาลพลเรือนต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาของศาลทหาร

๑๐.๙ การแต่งตั้งทนาย

โจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย หรือจำเลยจะแต่งตั้งทนายได้ในเวลาปกติ ถ้าเป็นเวลาไม่ปกติ หรือในศาลอาญาศึกจะแต่งตั้งทนายไม่ได้

ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี ก่อนเริ่มพิจารณา ศาลต้องถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการ ศาลก็ต้องแต่งตั้งทนายให้

๑๐.๑๐ การพิจารณาต่อหน้าจำเลย

ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพ หรือไม่ตั้งใจฟัง จะไม่ทำการพิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลยก็ได้

๑๐.๑๑ การอุทธรณ์ฎีกา

โจทก์หรือจำเลยอุทธรณ์ได้ภายในสิบห้าวัน

ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ^{๒๖} หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ^{๒๗} อุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันอ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟัง

ในเวลาไม่ปกติ หรือศาลอาญาศึกจะอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้

^{๒๖} พ.ร.บ.ธรรมนูญศาลทหาร มาตรา ๖๕ ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ คือ (๑) นายทหารผู้บังคับบัญชาจำเลยซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป หรือมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไปที่อยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชาตำแหน่งชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป เป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ (๒) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารชั้นต้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษในกรณีที่จำเลยอยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชาหรือไม่อยู่ได้กับผู้บังคับบัญชาของทหาร (๓) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลประจำหน่วยทหารหรือศาลอาญาศึกเป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลนั้น ๆ

^{๒๗} พ.ร.บ.ธรรมนูญศาลทหาร มาตรา ๑๐ การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารสูงสุดและศาลทหารกลาง ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งและถอดถอน ส่วนการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารอื่น ๆ พระมหากษัตริย์อาจทรงมอบพระราชอำนาจแก่ผู้บังคับบัญชาทหารและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนตามพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยการแต่งตั้งตุลาการ

๑๑. เปรียบเทียบการดำเนินคดีอาญาในศาลยุติธรรมกับการดำเนินคดีอาญาในศาลทหาร

ลักษณะของศาลทหารนั้นย่อมเป็นไปตามเหตุการณ์ของบ้านเมือง กล่าวคือ ในเวลาที่บ้านเมืองเป็นปกติก็จัดตั้งศาลทหารในเวลาปกติ^{๒๘} แต่ถ้าในเวลาไม่ปกติ คือ เวลาที่มีการรบหรือสถานะสงครามหรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ก็มีศาลทหารในเวลาไม่ปกติ^{๒๙} เกิดขึ้น หรือเมื่อหน่วยทหารปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร หรือกำลังเดินทางเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักร และมีทหารไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน กำลังทหารของเหล่าทัพใดจะถือว่าไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพันนั้น ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดซึ่งสำหรับทหารอากาศ ถือว่า ๑ ผูกบินทหารเรือ ถือว่าเรือชั้น ๑ หนึ่งลำ หมูเรือหรือหมวดเรือมีเรือตั้งแต่ ๒ ลำขึ้นไป มีกำลังไม่น้อยกว่า ๑ กองพัน ก็จัดตั้งศาลประจำหน่วยทหาร^{๓๐} ตามความจำเป็น และถ้าหน่วยทหาร หรือเรือรบอยู่ในยุทธบริเวณ ถ้ามีความจำเป็นก็จะตั้งศาลอาญาศึกขึ้น^{๓๑}

ส่วนศาลพลเรือน (ศาลยุติธรรม) นั้น ไม่ว่าบ้านเมืองจะมีสถานการณ์อย่างไร ศาลพลเรือนคงอยู่อย่างนั้น หาเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ไม่ ดังนั้นศาลทหารในเวลาปกติจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับศาลพลเรือน ส่วนศาลทหารในเวลาไม่ปกติ และศาลอาญาศึกนั้นย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกับศาลพลเรือน^{๓๒}

๑๑.๑ ส่วนที่คล้ายคลึงกับศาลยุติธรรม

๑. ศาลทหารจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเช่นเดียวกับศาลพลเรือน คือ ศาลทหารจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ส่วนศาลพลเรือนหรือศาลยุติธรรมนั้น จัดตั้งขึ้นตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

๒. กระบวนพิจารณาของศาลทหารดำเนินไปในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับศาลยุติธรรม

๓. การแบ่งชั้นของศาลทหารก็แบ่งเป็นศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารชั้นอุทธรณ์ และศาลทหารชั้นฎีกาในลักษณะเดียวกับศาลยุติธรรม

^{๒๘} ดูเชิงอรรถที่ ๑๕

^{๒๙} ดูเชิงอรรถที่ ๑๖

^{๓๐} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยกำหนดกำลังทหารเพื่อการตั้งศาลประจำหน่วยทหาร พ.ศ. ๒๔๙๙ ข้อ ๓ ให้กำหนดกำลังทหารที่ถือว่าไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพันเพื่อการตั้งศาลประจำหน่วยทหาร ในเมื่อหน่วยทหารปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร หรือกำลังเดินทางเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักรไว้ดังนี้

(๑) หน่วยทหารซึ่งอัตรากำลังได้จัดเป็นหน่วยตั้งแต่หนึ่งกองพันขึ้นไป

(๒) หน่วยทหารซึ่งอัตรากำลังได้จัดเป็นหน่วยตั้งแต่หนึ่งฝูงบินขึ้นไป

(๓) หน่วยเรือของกองทัพเรือ ก. เรือชั้น ๑ ตั้งแต่หนึ่งลำขึ้นไป ข. หมูเรือ หรือหมวดเรือซึ่งมีจำนวนเรือตั้งแต่สองลำขึ้นไป (๔) กำลังทหารซึ่งมิได้จัดตามหมายเลข (๑) (๒) และ (๓) เมื่อได้จัดเป็นหน่วยทหารมีจำนวนทหารรวมไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน และผู้บังคับบัญชาของหน่วยทหารนั้นมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับการเรือชั้น ๑ ผู้บังคับฝูงบิน หรือเทียบเท่า

^{๓๑} ดูเชิงอรรถที่ ๑๗

^{๓๒} พลโท ประดิษฐ์ สุนทรราชุน, กระบวนการยุติธรรมทหาร (พระนคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, ๒๕๑๕) หน้า ๒๓

๔. วิธีพิจารณาของศาลทหารนั้น นอกจากที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลทหารแล้ว ศาลทหารก็นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ใช้อยู่ในศาลยุติธรรมมาใช้ในศาลทหารด้วยโดยอนุโลม

๕. การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารกลาง คือศาลชั้นอุทธรณ์ของทหารและศาลทหารสูงสุด คือศาลชั้นฎีกาของทหารนั้น พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอนเช่นเดียวกับทรงโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งและถอดถอนผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม

๑๑.๒ ส่วนที่แตกต่างกับศาลยุติธรรม

๑. ในการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารชั้นต้นนั้น พระมหากษัตริย์อาจทรงโปรดเกล้า ฯ มอบพระราชอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้บังคับบัญชาทหารเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารชั้นต้นได้

๒. พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งผู้พิพากษาประจำศาลไว้ทุกศาล เมื่อมีคดีฟ้องศาลผู้พิพากษาศาลนั้นก็เป็นองค์คณะรับฟ้องดำเนินกระบวนการพิจารณาได้เลย แต่ศาลทหารชั้นต้น ไม่ได้แต่งตั้งตุลาการเป็นองค์คณะประจำศาลไว้อย่างศาลยุติธรรม เมื่อมีคดีเข้ามาจึงจะตั้งองค์คณะพิจารณาคดีเป็นเรื่อง ๆ ไป

๓. ศาลทหารเคลื่อนย้ายไปพิจารณาคดี ณ สถานที่ใดภายในเขตอำนาจได้

๔. องค์คณะของศาลทหารประกอบด้วยตุลาการที่เป็นนักกฎหมายและนายทหารในหน่วยต้นสังกัดของจำเลย ร่วมเป็นตุลาการศาลด้วย

๕. ศาลทหารสังกัดกระทรวงกลาโหม ศาลยุติธรรมสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

๖. ศาลทหารจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีของพลเมืองจำนวนหนึ่งโดยเฉพาะต่างจากศาลยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีของพลเมืองทั้งประเทศ

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘
- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๐๑๕ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๒ ฉบับ
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

พระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร
พ.ศ. ๒๕๔๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
เป็นปีที่ ๑๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.
๒๕๔๘”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗

(๒) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๗

(๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช
๒๔๗๗ พุทธศักราช ๒๔๘๘ และพระราชบัญญัติโอนมติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ พุทธศักราช ๒๔๘๘ พุทธศักราช ๒๔๘๘

(๔) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๐

(๕) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖

(๖) บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วใน
พระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และ
ให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ภาค ๑

ศาลทหาร

ลักษณะ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ศาลทหารทั้งหลายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สังกัดอยู่ใน
กระทรวงกลาโหม

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบในงานธุรการของศาลทหาร
ให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย แต่การพิจารณาคดีตลอดถึงการที่จะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาบังคับคดี
นั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลทหารโดยเฉพาะ

โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ให้เจ้ากรมพระธรรมนูญวางระเบียบ
ราชการของศาลทหารและอัยการทหารเพื่อให้กิจการของศาลทหารและอัยการทหารดำเนินไปโดย
เรียบร้อย

มาตรา ๖ ศาลทหารตามพระราชบัญญัตินี้แบ่งออกเป็นสามชั้น คือ

(๑) ศาลทหารชั้นต้น

(๒) ศาลทหารกลาง

(๓) ศาลทหารสูงสุด

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๙ ในเวลาที่มีการรบหรือการสงคราม หรือประกาศใช้กฎ
อัยการศึก จะให้มีศาลอาญาศึกก็ได้

มาตรา ๗ ศาลทหารชั้นต้นได้แก่

(๑) ศาลจังหวัดทหาร

(๒) ศาลมณฑลทหาร

(๓) ศาลทหารกรุงเทพ

(๔) ศาลประจำหน่วยทหาร

มาตรา ๘ ทุกจังหวัดทหารให้มีศาลจังหวัดทหารศาลหนึ่ง เว้นแต่จังหวัดทหารที่ตั้ง
กองบัญชาการมณฑลทหาร และทุกมณฑลทหารให้มีศาลมณฑลทหารศาลหนึ่ง เว้นแต่มณฑลทหาร
ที่ตั้งศาลทหารกรุงเทพ

ศาลทหารเหล่านี้อาจไปนั่งพิจารณา ณ ที่ใดภายในเขตอำนาจได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๙ เมื่อหน่วยทหารปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร หรือกำลังเดินทาง เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักรและมีกำลังทหารไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน จะให้ตั้งศาลประจำหน่วยทหารนั้นก็ได้

กำลังทหารกองทัพใดมีจำนวนเท่าใดจึงจะถือว่าไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพันนั้น ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๑๐ การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารสูงสุดและศาลทหารกลางให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งและถอดถอน

ส่วนการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารอื่น ๆ พระมหากษัตริย์อาจทรงมอบพระราชอำนาจแก่ผู้บังคับบัญชาทหารและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนตามพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยการแต่งตั้งตุลาการ

มาตรา ๑๑ ให้มีตุลาการพระธรรมนูญ อัยการทหาร นายทหารพระธรรมนูญ และจำศาลทหาร หรือผู้ช่วยตำแหน่งดังกล่าวแล้ว ตามจำนวนที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

คุณสมบัติ พื้นความรู้ และอำนาจหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวในวรรคก่อน ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๑๒ โดยอนุวัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมให้ผู้ที่สอบความรู้ทางกฎหมายได้ปริญญาตรี หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ผูกมัดดำเนินคดีในศาลทหารได้ และเมื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้ว ก็ให้ผู้นั้นดำเนินคดีได้ตั้งอัยการทหาร

ลักษณะ ๒

อำนาจศาลทหาร

มาตรา ๑๓ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาวางบทลงโทษผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายทหารหรือกฎหมายอื่นในทางอาญา ในคดีซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ในขณะที่กระทำความผิด และมีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๑๔ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ

(๑) คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกับบุคคลที่มีได้อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดด้วยกัน

(๒) คดีที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลพลเรือน

(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลคดีเด็กและเยาวชน

(๔) คดีที่ศาลทหารเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

มาตรา ๑๕ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ให้ดำเนินคดีในศาลพลเรือน

เมื่อศาลพลเรือนได้สั่งรับประทับฟ้องไว้แล้ว แม้จะปรากฏตามทางพิจารณาในภายหลังว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ก็ให้ศาลพลเรือนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้

ภาค ๒
ศาลทหารในเวลาปกติ

ลักษณะ ๑
เขตอำนาจศาล

มาตรา ๑๖ บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ

(๑) นายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ

(๒) นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะเมื่อกระทำผิดต่อคำสั่งหรือข้อบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

(๓) นายทหารประทวนและพลทหารกองประจำการหรือประจำการ หรือบุคคลที่รับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

(๔) นักเรียนทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

(๕) ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้รับตัวไว้เพื่อให้เข้ารับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหาร

(๖) พลเรือนที่สังกัดอยู่ในราชการทหาร เมื่อกระทำผิดในหน้าที่ราชการทหาร หรือกระทำผิดอย่างอื่นเฉพาะในหรือบริเวณ อาคาร ที่ตั้งหน่วยทหาร ที่พักผ่อน พักแรม เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะใด ๆ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

(๗) บุคคลซึ่งต้องขังหรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๘) เกลยศึกหรือชนชาติศัตรูซึ่งอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

มาตรา ๑๗^๒ ศาลทหารชั้นต้นมีเขตอำนาจ ดังนี้

(๑) ศาลจังหวัดทหารและศาลมณฑลทหาร มีเขตอำนาจตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

(๒) ศาลทหารกรุงเทพ มีเขตอำนาจไม่จำกัดพื้นที่ แต่โดยปกติถ้าการกระทำผิดนั้นเกิดขึ้นในท้องถิ่นที่มีศาลทหาร ก็ให้พิจารณาพิพากษาในศาลทหารท้องถิ่นนั้น

(๓) ศาลประจำหน่วยทหาร มีอำนาจเหนือบุคคลที่สังกัดหน่วยทหารนั้นโดยไม่จำกัดพื้นที่

^๒ มาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตรา ๑๘ เมื่อมีคำร้องขอของอัยการทหารหรือผู้ต้องหา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหาไปดำเนินคดีในศาลทหารตามที่ร้องขอได้

มาตรา ๑๙^๓ ศาลจังหวัดทหาร มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมายเว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร

คดีที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำ หรือกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ถ้าศาลจังหวัดทหารเห็นควรยกฟ้องโจทก์ หรือเห็นควรลงโทษจำเลยแต่ละกระทงจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ก็ให้พิพากษาได้

วรรคสาม (ยกเลิก)

(มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๔/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๖ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๙ วรรคสาม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ)^๔

มาตรา ๒๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งให้ตุลาการพระธรรมนูญหนึ่งนายไปนั่งร่วมกับตุลาการศาลจังหวัดทหารอีกสองนายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจและหน้าที่ดังศาลมณฑลทหาร

มาตรา ๒๑ ศาลมณฑลทหารและศาลประจำหน่วยทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นนายพลหรือเทียบเท่า

มาตรา ๒๒ ศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมายโดยไม่จำกัดยศของจำเลย

มาตรา ๒๓ ศาลทหารกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น

มาตรา ๒๔ ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหารกลาง

คดีที่ศาลทหารสูงสุดได้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้เป็นอันถึงที่สุด

ลักษณะ ๒

องค์คณะตุลาการ

^๓ มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

^๔ คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๕ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ตุลาการนายเด็ยมีอำนาจ

อื่น

(๑) ออกหมายเรียก ออกหมายอาญา ออกหมายสั่งให้ส่งคนมาจากหรือไปยังจังหวัด

ด้วย

(๒) ออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี

ถ้าตุลาการนั้นเป็นตุลาการพระธรรมนูญ ก็ให้มีอำนาจทำการไต่สวนหรือสืบพยานได้

พิพากษา คือ

มาตรา ๒๖^๕ ศาลจังหวัดทหารต้องมีตุลาการสามนายเป็นองค์คณะพิจารณา

นายทหารชั้นสัญญาบัตรสองนาย

ตุลาการพระธรรมนูญหนึ่งนาย

มาตรา ๒๗ ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลประจำหน่วยทหาร ต้องมีตุลาการสามนายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา คือ

นายทหารชั้นสัญญาบัตรสองนาย

ตุลาการพระธรรมนูญหนึ่งนาย

คือ

มาตรา ๒๘ ศาลทหารกลางต้องมีตุลาการห้านายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา

นายทหารชั้นนายพลหนึ่งหรือสองนาย

นายทหารชั้นนายพัน นายนาวา หรือนายนาวาอากาศชั้นไป หนึ่งหรือสองนาย

ตุลาการพระธรรมนูญสองนาย

คือ

มาตรา ๒๙ ศาลทหารสูงสุดต้องมีตุลาการห้านายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา

นายทหารชั้นนายพลสองนาย

ตุลาการพระธรรมนูญสามนาย

ลักษณะ ๓

การแต่งตั้งตุลาการ

มาตรา ๓๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ คือ

(๑) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาจังหวัดทหาร เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในพื้นที่จังหวัดทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลจังหวัดทหาร

^๕ มาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชามณฑลทหาร เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในพื้นที่มณฑลทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลมณฑลทหาร

(๓) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาหน่วยทหาร เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลประจำหน่วยทหาร

(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารกรุงเทพ

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามความในมาตรานี้ จะแต่งตั้งนายทหารนอกประจำการเป็นตุลาการก็ได้

มาตรา ๓๑^๖ ตุลาการพระธรรมนูญเป็นตุลาการในศาลทหารได้ทุกศาล แต่ต้องมียศทหารตามชั้นศาล ดังนี้

(๑) ศาลทหารชั้นต้น ต้องเป็นนายทหารชั้นนายร้อย นายเรือ หรือนายเรืออากาศชั้นไป

(๒) ศาลทหารกลาง ต้องเป็นนายทหารชั้นนายพัน นายนาวา หรือนายนาวาอากาศชั้นไป

(๓) ศาลทหารสูงสุด ต้องเป็น

ก. นายทหารชั้นพันเอก นาวาเอก หรือนาวาอากาศเอก ซึ่งรับเงินเดือนอัตราพันเอกพิเศษ นาวาเอกพิเศษ หรือนาวาอากาศเอกพิเศษ

ข. นายทหารชั้นนายพล

มาตรา ๓๒^๗ ในศาลทหารชั้นต้น ตุลาการซึ่งมิใช่ตุลาการพระธรรมนูญ ต้องมียศทหารสูงกว่าหรือเท่าจำเลยที่มียศทหารสูงสุด
ยศจำเลยให้ถือในขณะฟ้อง

มาตรา ๓๓ ในศาลทหารชั้นต้น ถ้าไม่มีนายทหารที่มียศสมควรเป็นตุลาการครบองค์คณะ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามความในมาตรา ๓๐ จะแต่งตั้งนายทหารที่เห็นสมควรเป็นตุลาการก็ได้

มาตรา ๓๔ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามความในมาตรา ๓๐ จะแต่งตั้งตุลาการสำรองไว้ก็ได้

ตุลาการสำรองต้องเป็นผู้มีลักษณะตามพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยการแต่งตั้งตุลาการ เมื่อตุลาการไม่สามารถจะนั่งพิจารณาคดีองค์คณะ ให้ตุลาการสำรองนั่งเป็นตุลาการเพื่อให้ครบองค์คณะและให้มีอำนาจหน้าที่ตั้งตุลาการ

มาตรา ๓๕ ให้ตุลาการที่มีอาวุโสสูงสุดเป็นประธานในการพิจารณาพิพากษา

^๖ มาตรา ๓๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๖

^๗ มาตรา ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

ภาค ๓
ศาลทหารในเวลาไม่ปกติ

มาตรา ๓๖^๕ ในเวลาไม่ปกติ คือ ในเวลาที่มีการรบหรือสถานะสงคราม หรือได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลทหารซึ่งมีอยู่แล้วในเวลาปกติคงพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ตามอำนาจ แต่ถ้าผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกได้ประกาศ หรือผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้สั่งตามกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาใด ๆ อีก ก็ให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามประกาศหรือคำสั่งนั้นได้ด้วย

เมื่อหมดภาวะการรบหรือสถานะสงครามหรือเลิกใช้กฎอัยการศึก ศาลทหารยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ค้างอยู่ในศาลหรือที่ยังมิได้ฟ้อง แต่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งโอนคดีหรือส่งผู้ต้องหาไปดำเนินคดียังศาลทหารแห่งอื่นได้ และให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีเช่นนี้มีอำนาจและหน้าที่ตั้งศาลทหารในเวลาไม่ปกติ

มาตรา ๓๗ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามความในมาตรา ๓๐ มีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการได้ และแต่งตั้งพนักงานอัยการ จำศาลพลเรือน หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมเป็นอัยการทหารและจำศาลทหารได้

มาตรา ๓๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยศาลทหารในเวลาปกติมาใช้บังคับในศาลทหารในเวลาไม่ปกติโดยอนุโลม

ภาค ๔
ศาลอาญาศึก

มาตรา ๓๙ เมื่อหน่วยทหารหรือเรือรบอยู่ในยุทธบบริเวณจะตั้งศาลอาญาศึกก็ได้ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐ ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังทหารอยู่ในบังคับบัญชาไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน หรือเป็นผู้บังคับบัญชาในเรือรบ ป้อม หรือที่มั่นอย่างใด ๆ ของทหารหรือผู้ทำการแทน เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลอาญาศึก เพื่อพิจารณาคดีอาญาที่เกิดขึ้นเฉพาะในเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยทหารนั้นได้

เมื่อทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศ กระทำการร่วมกัน ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลอาญาศึก

มาตรา ๔๐ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลอาญาศึกมีอำนาจส่งผู้ต้องหาไปยังศาลทหารแห่งอื่นให้ดำเนินการพิจารณาพิพากษาได้ และให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีเช่นนี้มีอำนาจและหน้าที่ตั้งศาลอาญาศึก

^๕ มาตรา ๓๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔๑ ศาลอาญาศึกต้องมีตุลาการสามนาย เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา
ตุลาการต้องเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร

มาตรา ๔๒ ศาลอาญาศึกมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวง ซึ่งการกระทำ
ผิดเกิดขึ้นในเขตอำนาจได้ทุกบทกฎหมายและไม่จำกัดตัวบุคคล

มาตรา ๔๓^๙ เมื่อหมดภาวะการรบหรือสถานะสงครามหรือเลิกใช้กฎอัยการศึก
ศาลอาญาศึกยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ค้างอยู่ในศาล แต่ผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาล
อาญาศึกหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งโอนคดีให้ศาลทหารแห่งอื่นพิจารณา
พิพากษาได้ ส่วนคดีที่อยู่ในอำนาจศาลอาญาศึกแต่ยังมีได้ฟ้อง ให้นำไปฟ้องยังศาลทหารแห่งอื่น และ
ให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีเช่นนี้มีอำนาจและหน้าที่ตั้งศาลอาญาศึก

มาตรา ๔๔ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยศาลทหารในเวลาไม่ปกติมาใช้บังคับในศาล
อาญาศึกโดยอนุโลม

ภาค ๕

วิธีพิจารณาความอาญาทหาร

ลักษณะ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๔๕ วิธีพิจารณาความอาญาทหาร ให้นำกฎหมาย กฎและข้อบังคับซึ่งออก
ตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ ถ้าไม่มีกฎหมาย กฎและข้อบังคับฝ่ายทหารก็ให้นำประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าวิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญามีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
แพ่งมาใช้บังคับเท่าที่จะใช้ได้

ลักษณะ ๒

การควบคุม

^๙ มาตรา ๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔๖^{๑๐} การควบคุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามความในมาตรา ๑๖ นั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุมได้ โดยอนุโลมตามอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร แต่การสั่งควบคุมตามอำนาจดังกล่าวของผู้ลงทัณฑ์ซึ่งทุกชั้นรวมกันต้องไม่เกินเก้าสิบวัน^{๑๑}

ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยวินัยทหารมิได้ระบุผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งหรือผู้รับทัณฑ์ซึ่งไว้หรือให้อำนาจลงทัณฑ์ซึ่งไว้อย่างสูงไม่ถึงเก้าสิบวัน ให้นายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไปเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินเก้าสิบวัน ถ้าไม่มีนายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บัญชาการกองพลขึ้นไปหรือผู้ต้องหาอยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชาก็ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้น เป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุม

ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะที่กระทำความผิดและเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร แต่ขณะที่ตกเป็นผู้ต้องหาผู้นั้นมิได้รับราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม หรือเป็นผู้ที่ถูกปลดจากกองประจำการแล้ว หรือเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามมาตรา ๑๖ (๕) แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารยังมิได้จัดเข้ารับราชการในกองประจำการในสังกัดหน่วยทหารใด ให้นายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกขึ้นไปในท้องที่ที่การกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือในท้องที่ที่จับตัวผู้ต้องหาได้ เป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินเก้าสิบวัน

การควบคุมผู้ต้องหานี้ให้ถือว่าเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ลักษณะ ๓

การสอบสวน

มาตรา ๔๗ นายทหารพระธรรมนูญหรืออัยการทหาร มีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหาร แต่ถ้ามีเหตุอันสมควรผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้นายทหารชั้นสัญญาบัตรทำการสอบสวนก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การสอบสวนดังกล่าวในวรรคก่อนให้ถือว่าเป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

เพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนให้ผู้มีหน้าที่ทำการสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งสิ่งใดที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้

^{๑๐} มาตรา ๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

^{๑๑} มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๐

มาตรา ๔๘ อัยการทหารมีอำนาจทำการสอบสวนเพิ่มเติมหรือจะส่งให้ผู้มีหน้าที่สอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

ลักษณะ ๔

การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

มาตรา ๔๙ ศาลทหารในเวลาปกติให้อัยการทหารหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา แต่ถ้าผู้เสียหายมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้ว ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์

ศาลทหารในเวลาไม่ปกติหรือศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามความในมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ ให้อัยการทหารเท่านั้นมีอำนาจเป็นโจทก์ผู้เสียหายจะเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์

มาตรา ๕๐ เมื่ออัยการทหารเห็นว่าเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ให้ส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีเช่นนี้พนักงานอัยการจะส่งสำนวนการสอบสวนกลับคืนไปยังอัยการทหารเพื่อดำเนินคดีนั้นมิได้

มาตรา ๕๑ เมื่ออัยการทหารร้องขอศาลทหารมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนทรัพย์สินใช้ราคาทรัพย์สิน หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐบาลได้ในกรณีที่จำเลยกระทำความผิด

มาตรา ๕๒ ถ้าโจทก์ร้องขอให้ยึดทรัพย์สินจำเลย ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการส่งคดีนั้นไปยังศาลพลเรือนในท้องถิ่นที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ และให้ศาลพลเรือนสั่งจัดการยึดทรัพย์สินในคดีนั้นต่อไปตามกฎหมายโดยไม่ต้องฟ้องอีกสำนวนหนึ่ง ส่วนหน้าที่อัยการทหารให้มอบให้พนักงานอัยการจัดการว่าความในศาลพลเรือนชั้นยึดทรัพย์สินต่อไปจนกว่าจะถึงที่สุด

มาตรา ๕๓ ผู้เสียหายจะร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ใช้ราคาทรัพย์สิน หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในศาลทหารไม่ได้

มาตรา ๕๔ ในการพิพากษาคดีแพ่ง ศาลพลเรือนจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาของศาลทหาร

ลักษณะ ๕

การพิจารณา

มาตรา ๕๕^{๑๖} ศาลทหารในเวลาปกติ ให้ผู้เสียหายซึ่งมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

ศาลทหารในเวลาปกติและศาลทหารในเวลาไม่ปกติ ให้จำเลยแต่งตั้งนายได้

นายต้องเป็นนายความตามกฎหมายว่าด้วยนายความหรือนายความที่กระทรวงกลาโหมกำหนด เมื่อนายได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้ว่าต่างหรือแก้ต่างได้

ศาลอาญาศึกษาหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกษาตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ ห้ามแต่งตั้งนาย

มาตรา ๕๖^{๑๗} ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕

(๑) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการก็ให้ศาลตั้งนายให้

(๒) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีแต่ไม่ถึงสิบปี ถ้าจำเลยแถลงต่อศาลก่อนเริ่มพิจารณาว่าจำเลยยากจนและต้องการนาย ก็ให้ศาลตั้งนายให้ ในการนี้ศาลอาจไต่สวนเพื่อให้ได้ความว่าจำเลยเป็นคนยากจนจริง

ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลแก่นายที่ศาลตั้งตาม (๑) และ (๒) ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๕๗ เมื่อมีเหตุผลที่อาจเป็นการขัดขวางหรือไม่สะดวก หรือไม่อาจดำเนินคดีในศาลทหารท้องถิ่นได้ ถ้าโจทก์หรือจำเลยยื่นเรื่องราวต่อศาลทหารสูงสุดขอให้โอนคดีไปยังศาลทหารแห่งอื่น และศาลทหารสูงสุดอนุญาตตามคำขอนั้น ก็ให้ส่งโอนคดีไปยังศาลตั้งที่ศาลทหารสูงสุดระบุไว้ คำสั่งของศาลทหารสูงสุดนี้ให้เป็นอันถึงที่สุด

มาตรา ๕๘^{๑๘} ศาลทหารมีอำนาจส่งประเด็นให้ศาลทหารแห่งอื่นหรือศาลพลเรือนสืบพยาน ให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจและหน้าที่ตั้งศาลเดิม และให้มีอำนาจส่งประเด็นไปยังศาลอื่นอีกต่อหนึ่งได้

การส่งประเด็นไปยังศาลพลเรือนตามความในวรรคแรก ถ้าอัยการทหารไม่ไปดำเนินคดีเอง ก็ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนอัยการทหาร

มาตรา ๕๙ การพิจารณาและสืบพยานในศาลทหาร ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพหรือไม่ติดใจฟัง จะไม่ทำต่อหน้าจำเลยนั้นก็ได้

มาตรา ๖๐ ในการพิจารณาของศาลทหาร ถ้าปรากฏว่าข้อเท็จจริงในทางพิจารณาต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้องเพียงรายละเอียด เช่นเกี่ยวกับเวลาหรือสถานที่กระทำความผิดหรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก ฉ้อโกง ยักยอก รับของโจร หรือต่างกัน

^{๑๖} มาตรา ๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๐

^{๑๗} มาตรา ๕๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๖

^{๑๘} มาตรา ๕๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

ระหว่างการกระทำผิดฐานโดยเจตนากับประมาท มิให้ถือว่าต่างกันในข้อสาระสำคัญอันจะเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาลว่าการที่ฟ้องผิดไปเป็นเหตุให้จำเลยหลงข้อต่อสู้

ลักษณะ ๖

การอุทธรณ์และฎีกา

มาตรา ๖๑^๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาปกติ โจทก์หรือจำเลยอุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสิบห้าวัน ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามมาตรา ๓๐ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษอุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาไม่ปกติ และศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ ห้ามอุทธรณ์หรือฎีกา

มาตรา ๖๒ ในคดีที่ศาลทหารกลางพิพากษายืนตามศาลทหารชั้นต้นให้ยกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง หรือพิพากษายืนให้ลงโทษ หรือแก้ไขเล็กน้อย และจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับแต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือศาลทหารชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แม้ศาลทหารกลางพิพากษาแก้ไขมากก็ตาม ถ้าศาลทหารกลางยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และในกรณีเช่นนี้มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ

มาตรา ๖๓ ห้ามมิให้อุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายที่มีได้ยกขึ้นมาว่ากันตั้งแต่ศาลทหารชั้นต้น เว้นแต่จะเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติอันว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกา

ลักษณะ ๗

การบังคับตามคำพิพากษา

มาตรา ๖๔^๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๖ ถึงมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหารพุทธศักราช ๒๔๗๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๐ คำพิพากษาของศาลทหารเว้นแต่ศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ถ้าเป็นคำพิพากษาของศาลทหารซึ่งนั่งพิจารณา

^๕ มาตรา ๖๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๐

^๖ มาตรา ๖๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ณ ศาลพลเรือนและมีผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการตามมาตรา ๓๗ ให้บังคับคดีไปตามมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ส่วนคำพิพากษาของศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทีเดียว เว้นแต่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเป็นหญิงและมีครรภ์อยู่ ให้รอไว้จนคลอดบุตรเสียก่อนแล้วจึงให้ประหารชีวิต

ในคดีที่อุทธรณ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ศาลทหารชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนคดีที่พิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตไปยังศาลทหารกลางในเมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษานั้น และคำพิพากษาเช่นว่านี้ยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ศาลทหารกลางจะได้พิพากษายืน

มาตรา ๖๕ ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ คือ

(๑) นายทหารผู้บังคับบัญชาจำเลยซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป หรือมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไปที่อยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชามีตำแหน่งชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป เป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ

(๒) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารชั้นต้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษในกรณีที่จำเลยอยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชาหรือไม่อยู่ได้บังคับบัญชาของทหาร

(๓) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลประจำหน่วยทหารหรือศาลอาญาศึกเป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลนั้น ๆ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๖ บรรดาคดีที่ศาลฎีกาได้รับไว้พิจารณาพิพากษาก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้จนกว่าคดีนั้น ๆ จะถึงที่สุด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารที่ใช้อยู่ ได้ตราขึ้นไว้กว่า ๒๐ ปีแล้ว และได้แก้ไขเพิ่มเติมตลอดมารวมถึง ๕ ฉบับ ไม่สะดวกแก่การใช้และไม่เหมาะสมกับความต้องการของทางราชการทหาร ที่ต้องการให้การพิจารณาพิพากษาคดีทหารเสร็จเด็ดขาดไปโดยรวดเร็ว เพราะกิจการทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก จึงเป็นการสมควรที่จะปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารเสียใหม่ เพื่อให้สะดวกแก่การใช้และเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีทหารเสร็จเด็ดขาดไปโดยรวดเร็ว สมตามความต้องการของทางราชการทหาร

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓^{๓๗}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้บัญญัติให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจสั่งให้คดีอาญาที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฏอัยการศึก ซึ่งมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลทหารแทนคณะกรรมการตามกฏอัยการศึกฉบับเดิม ประกอบกับพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มีบทบัญญัติบางมาตรายังไม่สะดวกแก่การปฏิบัติ จึงเป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารเสียใหม่

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๖^{๓๘}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ทางราชการทหารมีนโยบายจะไม่แต่งตั้งยศพลจัตวา พลเรือจัตวา และพลอากาศจัตวา แก่ข้าราชการกลาโหมต่อไป และโดยที่ตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารสูงสุดเป็นอัตราในชั้นยศพลจัตวา พลเรือจัตวา หรือพลอากาศจัตวา จึงต้องแก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๓๑ ให้ตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารสูงสุดมียศพันเอก นาวาเอก หรือนาวาอากาศเอก ซึ่งได้รับเงินเดือนอัตราพันเอกพิเศษ นาวาเอกพิเศษ หรือนาวาเอกพิเศษขึ้นไป

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๑^{๓๙}

มาตรา ๗ บรรดาคดีที่ศาลทหารในเวลาไม่ปกติได้พิพากษาแล้วก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้บังคับไปตามกฎหมายที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ คดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในเวลาไม่ปกติห้ามมิให้คู่ความแต่งตั้งนาย

^{๓๗} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๗/ตอนที่ ๗๘/หน้า ๗๗๗/๒๗ กันยายน ๒๕๐๓

^{๓๘} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๐/ตอนที่ ๙๖/ฉบับพิเศษ หน้า ๕/๓๐ กันยายน ๒๕๐๖

^{๓๙} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๕/ตอนที่ ๑๒๓/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๑

และอุทธรณ์ฎีกา ซึ่งกระทรวงกลาโหมพิจารณาเห็นว่า ควรที่จะให้สิทธิแก่คู่ความในการแต่งตั้งนายและอุทธรณ์ฎีกาได้โดยทั่วไป เว้นแต่คดีบางประเภท จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารเสียใหม่

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕^{๒๐}

ข้อ ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๐^{๒๑}

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารในปัจจุบัน ได้ให้อำนาจแก่ผู้บังคับบัญชาทหารสั่งควบคุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารได้ โดยบัญญัติให้อนุโลมตามอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารและไม่ได้จำกัดจำนวนวันควบคุมขั้นสูงไว้ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ต้องหาที่มียศตำแหน่งต่างกัน สมควรจำกัดจำนวนวันให้สั่งควบคุมผู้ต้องหารวมกันได้ไม่เกินเก้าสิบวัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๐^{๒๒}

ข้อ ๓ บรรดาคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ถ้าได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาไว้แล้วก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์หรือฎีกานั้นต่อไปได้ หรือถ้าศาลทหารชั้นต้นหรือศาลทหารกลางได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ และยังอยู่ในระหว่างระยะเวลาที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ให้มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้ต่อไปตามกฎหมายก่อนวันใช้บังคับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ แต่ทั้งนี้ เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหนึ่งศาลใดแล้ว ให้คดีนั้นเป็นที่สุด

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖^{๒๓}

^{๒๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙/ตอนที่ ๑๙๐/ฉบับพิเศษ หน้า ๗/๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

^{๒๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๔/ตอนที่ ๗๔/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๐

^{๒๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๔/ตอนที่ ๑๐๙/ฉบับพิเศษ หน้า ๕๔/๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

^{๒๓} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๐/ตอนที่ ๕๕/ฉบับพิเศษ หน้า ๑๒/๗ เมษายน ๒๕๒๖

มาตรา ๔ ศาลพลเรือนซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่มณฑลทหารบกหรือจังหวัดทหารบกที่เป็นศาลทหารตามประกาศหรือคำสั่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑
- (๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๔
- (๓) คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.

๒๕๑๙

- (๔) คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑๓ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ.

๒๕๑๙

ให้คงเป็นศาลทหารตามประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวต่อไปโดยมีเขตอำนาจตามที่เป็นอยู่ในวันที่ประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวใช้บังคับ แม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่มณฑลทหารบกหรือจังหวัดทหารบกภายหลังวันที่ประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวใช้บังคับก็ตาม

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ บัญญัติให้ศาลจังหวัดทหารและศาลมณฑลทหารมีเขตอำนาจตามเขตพื้นที่จังหวัดทหารหรือมณฑลทหาร แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ในทางปกครองตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด และประกาศของคณะปฏิวัติหรือคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินซึ่งบัญญัติให้ศาลพลเรือนเป็นศาลทหาร ได้กำหนดเอาการที่ศาลพลเรือนอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดทหารหรือมณฑลทหารเป็นหลักเกณฑ์ในการให้เป็นศาลทหาร ฉะนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่จังหวัดทหารหรือมณฑลทหารขึ้นในภายหลังก็จะมีผลเป็นการกระทบกระเทือนเขตอำนาจของศาลจังหวัดทหารและศาลมณฑลทหารที่เขตพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปและกระทบกระเทือนอำนาจการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลพลเรือนที่เป็นศาลทหารตามประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวด้วย ดังนั้น เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องเช่นว่านั้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๖^{๒๔}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลตั้งทนายให้แก่จำเลยซึ่งยากจนไม่มีเงินจ้างทนายในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีแต่ไม่ถึงสิบปี ทำให้จำเลยอยู่ในฐานะเสียเปรียบในการดำเนินคดี สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้ศาลตั้งทนายให้จำเลยในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีแต่ไม่ถึงสิบปี ถ้าจำเลยแถลงต่อศาลก่อนเริ่มพิจารณาว่าจำเลยยากจนและต้องการทนาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๑๘)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เลขรับ 8552
วันที่ 9 ส.ค. 2557
เวลา 14.27 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๐๑๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

อันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๒ ฉบับ
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ จำนวน ๒ ฉบับ

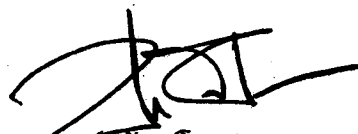
กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๖๒/๕๗ วันที่ ๙/๘/๕๗
เวลา ๑๕.๓๐ น. ส่ง กิตติ
สำนักการประชุม

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ . .) พ.ศ. . . . และร่างพระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์เสรีชน (ฉบับที่ . .) พ.ศ. . . . จำนวน ๒ ฉบับ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จำนวน ๒ ฉบับ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(พลเอก จันทโรชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานนิติคดี
รับที่ ๓๖ (ณ) / ๒๕๕๗
วันที่ ๗ / ส.ค. / ๕๗
เวลา ๑๕.๕๓
สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗ (อภิสรา)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดให้ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ และเพิ่มมาตรา ๕ วรรคสี่)
- (๒) กำหนดให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง (เพิ่มมาตรา ๑๑/๑)
- (๓) กำหนดให้คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ (๓))
- (๔) กำหนดให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)
- (๕) กำหนดให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้นโดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)
- (๖) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เพิ่มมาตรา ๔๕/๑)
- (๗) กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารได้ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็น (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖)
- (๘) กำหนดให้ศาลทหารตั้งทนายให้แก่จำเลย และให้ศาลจ่ายเงินรางวัล และค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้ง (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖)
- (๙) กำหนดให้การพิพากษาคดีของศาลทหารสอดคล้องกับมาตรา ๑๙๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐)
- (๑๐) แก้ไขระยะเวลาอุทธรณ์และฎีกา และกำหนดหลักเกณฑ์การอุทธรณ์ เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลทหารสูงสุด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง และเพิ่มมาตรา ๖๑/๑)
- (๑๑) แก้ไขการบังคับคดีในกรณีหญิงมีครรภ์ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัยเนื่องจากโครงสร้างและกิจการทางทหาร ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และบทบัญญัติบางมาตราไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ดั่งกล่าวเพื่อให้การใช้บังคับเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

.....
.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร
พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
และให้มีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
ข้อบังคับและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘

“ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารตามวรรคสามให้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนุญ
ศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘

“มาตรา ๑๑/๑ โดยที่ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารเป็นตำแหน่ง
เจ้าพนักงานในการยุติธรรม ให้ตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง
เพื่อให้ดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ โดยเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนและเงินประจำ
ตำแหน่งของผู้พิพากษาหรือตุลาการศาลอื่น และพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไป
ตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนุญ
ศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัว”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนุญศาลทหาร
พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๒ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย
เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนุญ
ศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔ ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์
คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น
โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด ตามบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกาตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนุญ
ศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘

“มาตรา ๔๕/๑ ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติ
ให้จ่ายเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ
ไว้แก่ทนาย ล่าม พยาน นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าพนักงานผู้ส่งหมาย หรือบุคคลอื่นใด
การจ่ายเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนดโดยความเห็นชอบของ
กระทรวงการคลัง”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในลักษณะ ๒ การควบคุม มาตรา ๔๖ ของภาค ๕ วิธีพิจารณาคำอาญาทหาร แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ลักษณะ ๒

การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นทำให้ไม่อาจร้องขอให้ศาลทหารที่มีอำนาจสั่งขังผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาไว้ตามความจำเป็นและกำหนดระยะเวลาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการขัง

เมื่อเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นดังกล่าวในวรรคหนึ่งได้สิ้นสุดลงแล้ว ถ้ายังมี ความจำเป็นที่จะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ต่อไปอีก และการควบคุมนั้นยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการขัง ให้ร้องขอต่อศาลทหาร ที่มีอำนาจเพื่อสั่งขังผู้ต้องหานั้นต่อไปได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่บุคคลตามมาตรา ๑๖ ซึ่งเป็น ผู้ต้องหาในคดีอาญาที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามมาตรา ๑๔ ด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕

(๑) ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายให้

(๒) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการ ก็ให้ศาลตั้งทนายให้

ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสภาวะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๐ ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริง ดังที่กล่าวในฟ้อง ให้ศาลยกฟ้องคดีนั้น เว้นแต่ข้อแตกต่างนั้นมีอยู่ในข้อสาระสำคัญและทั้งจำเลยมิได้ หลงต่อสู้อ ศาลจะลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้ความนั้นก็

ในกรณีที่ข้อแตกต่างนั้นเป็นเพียงรายละเอียด เช่น เกี่ยวกับเวลาหรือสถานที่กระทำความผิดหรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้

ยกยอก รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์ หรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดโดยเจตนา กับประมาท มิให้ถือว่าต่างกันในเรื่องสาระสำคัญ ทั้งนี้ให้ถือว่าข้อที่พิจารณาได้ความนั้นเป็นเรื่องเกินคำขอ หรือเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษ เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาลว่าการที่ฟ้องผิดไปเป็นเหตุให้ จำเลยหลงต่อสู้ แต่ทั้งนี้ศาลจะลงโทษจำเลยเกินอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดที่ โจทก์ฟ้องไม่ได้

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงบางข้อดังกล่าวในฟ้อง และตามที่ปรากฏในทางพิจารณา ไม่ใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลลงโทษจำเลยในข้อเท็จจริงนั้น ๆ

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามฟ้องนั้นโจทก์สืบสม แต่โจทก์อ้างฐานความผิด หรือบทมาตราผิด ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกต้องได้

ถ้าความผิดตามที่ฟ้องนั้นรวมการกระทำหลายอย่าง แต่ละอย่างอาจเป็นความผิดได้ อยู่ในตัวเอง ศาลจะลงโทษจำเลยในการกระทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่พิจารณาได้ความก็ได้”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติ ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกา ตามพระราชบัญญัตินี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาปกติ โจทก์ จำเลย ผู้มีอำนาจ แต่งตั้งตุลาการ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ อาจอุทธรณ์หรือฎีกาได้ภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญ ศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘

“มาตรา ๖๑/๑ การอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ให้อุทธรณ์โดยตรงไปยัง ศาลทหารสูงสุด แต่หากมีฝ่ายอื่นซึ่งมีสิทธิอุทธรณ์ ได้อุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงด้วย ให้ถือว่าผู้อุทธรณ์ เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวอุทธรณ์ต่อศาลทหารกลาง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลทหารชั้นต้น ให้ศาลทหารชั้นต้นพิจารณา และมีคำสั่งว่าเป็นการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายต่อศาลทหารสูงสุดหรือไม่

ในกรณีที่ศาลทหารชั้นต้นเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ให้ส่งสำนวน ไปยังศาลทหารกลาง กรณีดังกล่าวผู้อุทธรณ์อาจยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลทหารชั้นต้นนั้นไปยัง ศาลทหารสูงสุดภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันฟังคำสั่งศาลทหารชั้นต้น ถ้าศาลทหารสูงสุด พิจารณาแล้วเห็นว่าอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ให้ส่งสำนวนไปให้ ศาลทหารกลางพิจารณาพิพากษาต่อไป”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญ ศาลทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๖ ถึงมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๙

คำพิพากษาของศาลทหาร เว้นแต่ศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึก ตามมาตรา ๔๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ถ้าเป็น คำพิพากษาของศาลทหารซึ่งนั่งพิจารณา ณ ศาลพลเรือนและมีผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการ ตามมาตรา ๓๗ ให้บังคับคดีไปตามมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ส่วนคำพิพากษาของศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทน ศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทีเดียว เว้นแต่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเป็นหญิง ถ้ามีครรภ์อยู่ ให้รอไว้จนพ้นกำหนดสามปีนับแต่ คลอดบุตร แล้วให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่เมื่อบุตรถึงแก่ความตาย ก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ในระหว่างสามปีนับแต่คลอดบุตร ให้หญิงนั้นเลี้ยงดูบุตรตามความ เหมาะสมในสถานที่ที่สมควรแก่การเลี้ยงดูบุตรภายในเรือนจำ”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

คำพิพากษาของศาลทหาร เว้นแต่ศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึก ตามมาตรา ๔๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ถ้าเป็น คำพิพากษาของศาลทหารซึ่งนั่งพิจารณา ณ ศาลพลเรือนและมีผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการ ตามมาตรา ๓๗ ให้บังคับคดีไปตามมาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ส่วนคำพิพากษาของศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทน ศาลอาญาศึกตามมาตรา ๔๐ ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทีเดียว เว้นแต่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเป็นหญิง ถ้ามีครรภ์อยู่ ให้รอไว้จนพ้นกำหนดสามปีนับแต่ คลอดบุตร แล้วให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่เมื่อบุตรถึงแก่ความตาย ก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ในระหว่างสามปีนับแต่คลอดบุตร ให้หญิงนั้นเลี้ยงดูบุตรตามความ เหมาะสมในสถานที่สมควรแก่การเลี้ยงดูบุตรภายในเรือนจำ”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน บทบัญญัติหลายมาตราไม่เหมาะสมกับกาลสมัยเนื่องจากโครงสร้างและกิจการทางทหาร ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และบทบัญญัติบางมาตราไม่สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้การใช้บังคับเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สมควรกำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้อย่างสมเกียรติ จึงจำเป็นต้องเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) การออกกระเบียนเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

แก้ไขให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้แทนการออกกฎกระทรวง เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติเฉพาะเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจในการออกข้อบังคับและระเบียบโดยมิได้กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงแต่อย่างใด (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔) และกำหนดให้ระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหารให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ (ร่างมาตรา ๔ เพิ่มมาตรา ๕ วรรคสี่)

(๒) การกำหนดเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหาร

กำหนดให้ตำแหน่งตุลาการพระธรรมนูญและอัยการทหารได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่ง โดยการกำหนดตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษและได้รับเงินเพิ่มนั้น จะต้องออกเป็นระเบียบกระทรวงกลาโหมโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๕ เพิ่มมาตรา ๑๑/๑)

(๓) กำหนดคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

กำหนดให้คดีที่ต้องดำเนินในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร โดยแก้ไขชื่อศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อศาลตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ (ร่างมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ (๓))

(๔) อำนาจของศาลจังหวัดทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา

กำหนดให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร เพื่อแก้ปัญหามาตรา ๑๙ วรรคสามเดิม ซึ่งบัญญัติให้คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาได้ ทั้งที่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพไม่ได้ออกนั่งพิจารณาคดีนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ (ร่างมาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙)

(๕) อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งโดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด

กำหนดให้ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารกลาง และคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น โดยตรงไปยังศาลทหารสูงสุด เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑/๑ (ร่างมาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

(๖) ระเบียบเกี่ยวกับเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับเงินรางวัล ค่าตอบแทน ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับการจ่ายค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๙ เพิ่มมาตรา ๔๕/๑)

(๗) การควบคุมผู้ต้องหาในกรณีพิเศษ

กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุมผู้ต้องหาที่เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารได้ในกรณีพิเศษ เช่น ทหารกระทำความผิดขณะที่หน่วยทหารไปปฏิบัติราชการ นอกราชอาณาจักร ระหว่างอยู่ในเรือรบที่อยู่นอกราชอาณาจักร เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๖)

(๘) สิทธิของผู้เสียหายและจำเลย

กำหนดให้ศาลทหารตั้งทนายให้แก่จำเลยโดยให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายที่ศาลตั้งโดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสภาวะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้เสียหายและจำเลย (ร่างมาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖)

(๙) หลักการห้ามศาลทหารพิพากษาเกินคำขอ

กำหนดห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง เพื่อให้การพิพากษาหรือการสั่งของศาลทหารสอดคล้องกับมาตรา ๑๙๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๐)

(๑๐) การอุทธรณ์และฎีกา

กำหนดให้โจทก์ จำเลย ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการ หรือผู้มีอำนาจสั่งลงโทษอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารในเวลาปกติได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้จำเลยฟัง (ร่างมาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง) และกำหนดเพิ่มให้ผู้มีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาสามารถอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลทหาร

สูงสุดเพื่อเป็นการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลทหารกลาง และเพื่อให้การวินิจฉัยคดี
เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายเป็นไปโดยรวดเร็ว (ร่างมาตรา ๑๔ เพิ่มมาตรา ๖๑/๑)

(๑๑) การบังคับคดีในกรณีหญิงมีครรภ์

กำหนดวิธีการบังคับคดีกรณีหญิงมีครรภ์ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต
โดยกำหนดให้รอการประหารชีวิตไว้ก่อนจนกว่าจะพ้นกำหนดสามปีนับแต่คลอดบุตร แล้วให้ลดโทษ
ประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการบังคับคดีในกรณีหญิงมีครรภ์
ตามมาตรา ๒๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ร่างมาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวข้องกับการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวข้องกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณาก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑-๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๖